

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ**

**СТАНДАРТНА ОПЕРАЦІЙНА ПРОЦЕДУРА
09.10/ДСНС**

**Порядок
проведення органами та підрозділами
цивільного захисту очищення (розмінування)
територій, забруднених вибухонебезпечними
предметами, ручним способом**

Затверджено: Головою ДСНС 03.09.2019

**Введено в дію: Окреме доручення
Голови ДСНС
від 04.09.2019 № В-127**

АРКУШ
ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО СОП 09.10/ДСНС

Дата	Внесені зміни до	Документ щодо внесення змін
07.05.2021	1. Внесені зміни до: додатку 3 – «Щоденний звіт»; додатку 8 – «Заключний звіт». 2. Доповнено додатком 13 – «Аналіз».	Окреме доручення Голови ДСНС від 07.05.2021 № В-130

Стандартна оперативна процедура 09.10/ДСНС
«Порядок проведення органами та підрозділами цивільного захисту очищення
(розмінування) територій, забруднених вибухонебезпечними предметами,
ручним способом»

I. Загальні положення

1. Стандартна оперативна процедура 09.10/ДСНС «Порядок проведення органами та підрозділами цивільного захисту очищення (розмінування) територій, забруднених вибухонебезпечними предметами, ручним способом» (далі – СОП) розроблена відповідно до ДСТУ-П ІМАС 09.10:2016 (ІМАС 09.10:2013, ІДТ) «Вимоги до очищення замінованих (забруднених) ділянок місцевості» та застосовується під час виконання завдань органами та підрозділами цивільного захисту (далі – органи та підрозділи ЦЗ) з очищення (розмінування) ділянок території, щодо яких наявна підозра про застосування на них протипіхотних, протитанкових мін, саморобних вибухових пристроїв та боєприпасів, встановлених на розтяжках.

Цю СОП необхідно розглядати разом із процедурами СОП 08.10/ДСНС «Порядок проведення органами та підрозділами цивільного захисту нетехнічного обстеження територій, імовірно забруднених вибухонебезпечними предметами», СОП 08.20/ДСНС «Порядок проведення органами та підрозділами цивільного захисту технічного обстеження територій, імовірно забруднених вибухонебезпечними предметами», 08.40/ДСНС «Порядок проведення органами та підрозділами цивільного захисту маркування територій, забруднених вибухонебезпечними предметами» та 10.10-40/ДСНС «Заходи безпеки під час розмінування».

2. У цій СОП терміни вживаються у такому значенні:

ділянка розмінування (ДР) – частина зони розмінування, як правило прямокутної форми, на якій виконуються роботи з очищення (розмінування);

зона розмінування (ЗР) – підтверджено небезпечна територія (частина території), на якій здійснюються заходи з розмінування;

індикатор розтяжок (філер) – металевий дріт, що використовується у разі підозри на наявність розтяжок або у випадках, коли рослинність перешкоджає або робить неможливим проведення візуальної ідентифікації;

екскавація – процедура щодо видалення ґрунту з метою виявлення або підтвердження наявності ВНП;

нештатна ситуація – виникнення подій, пов'язаних із спрацюванням ВНП, у тому числі таких, що призвели до травмування особового складу, а також проникнення в район виконання завдань сторонніх осіб або тварин, виникнення інших подій, що впливають на безпеку виконання робіт з очищення (розмінування);

смуга очищення (розмінування) – смуга шириною три довжини (діаметри) пошукового елемента металодетектору, але не більше 60 см, яка розташована на ділянці розмінування паралельно Стартовому проходу (визначення Стартового проходу наведено у підпункті 2.2 пункту 2 Розділу IV).

Інші терміни вживаються у значеннях, визначених законодавчими та іншими нормативно-правовими актами у сфері протимінної діяльності, національними та міжнародними стандартами, введеними в дію відповідно до законодавства України, а також у стандартних оперативних процедурах ДСНС.

II. Мета та основні складові процесу очищення (розмінування) територій ручним способом

1. Метою очищення (розмінування) територій ручним способом є пошук та виявлення ВВП за допомогою металодетекторів та щупів, вилучення виявлених боєприпасів та створення умов для безпечного використання бенефіціарами очищеної (розмінуваної) території.

2. Основними складовими процесу очищення (розмінування) територій ручним способом є:

підтримання у постійній готовності особового складу, техніки та обладнання до виконання завдань за призначенням;

прийняття рішення керівником головного управління (управління) ДСНС України в областях та м. Києві (далі – територіальні органи управління) щодо проведення очищення (розмінування) підтверджено небезпечної території ручним способом;

пошук та виявлення ВВП, їх вилучення, транспортування та знешкодження (знищення) у визначених місцях (або за необхідності на місці виявлення);

проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи з населенням (працівниками), яке (які) мешкають (працюють) поблизу району проведення робіт з очищення (розмінування) територій;

проведення внутрішнього контролю якості виконаних робіт з очищення (розмінування) територій ручним способом;

здійснення заходів щодо охорони праці та медичного забезпечення;

облік та звітність щодо результатів виконання робіт з очищення (розмінування) територій ручним способом.

III. Загальна організація проведення робіт з очищення (розмінування) територій ручним способом

1. Загальна організація проведення робіт з очищення (розмінування) територій ручним способом у межах регіону покладається на керівників територіальних органів управління ДСНС та їх заступників, до функцій і завдань яких належить організація робіт з гуманітарного розмінування.

2. Організація безпосереднього практичного залучення піротехнічного підрозділу для виконання робіт з очищення (розмінування) територій ручним способом покладається на керівників формувань ДСНС, у складі або підпорядкуванні яких знаходяться піротехнічні підрозділи.

3. У разі відсутності у підпорядкуванні територіального органу управління ДСНС піротехнічного підрозділу або поділу території регіону на декілька зон відповідальності територіальним органом управління організується взаємодія з відповідним формуванням центрального підпорядкування ДСНС щодо організації проведення робіт з очищення (розмінування) територій ручним способом у межах визначеної зони відповідальності.

У цьому випадку на формування центрального підпорядкування покладається виключно практичне виконання завдань та заходів, пов'язаних із проведенням робіт з очищення (розмінування) територій ручним способом.

Вирішення решти питань, пов'язаних з організацією взаємодії з місцевими органами влади, органами місцевого самоврядування та бенефіціарами щодо здійснення заходів, пов'язаних із забезпеченням безпеки населення під час проведення практичних заходів з очищення (розмінування) територій ручним способом, а також проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи в районі виконання завдань покладається на територіальний орган управління ДСНС.

4. Організація та порядок виконання робіт з очищення (розмінування) території визначається наказом керівника територіального органу управління ДСНС або формуванням центрального підпорядкування ДСНС, у складі або підпорядкуванні яких є піротехнічні підрозділи (далі – Наказ). Наказ видається щодня і доводиться до особового складу перед початком виконання робіт.

У щоденному наказі визначаються:

мета та завдання щодо проведення робіт з очищення (розмінування);

керівник робіт з очищення (розмінування);

особовий склад піротехнічного підрозділу, що виконуватиме роботи з очищення (розмінування);

особи, які безпосередньо виконуватимуть заходи щодо вилучення виявлених ВВП з ґрунту та їх перенесення до місця збору, а також здійснюватимуть огляд, перевірку та знешкодження боєприпасів на розтяжках;

особовий склад підрозділів забезпечення проведення робіт (медичне, інженерне, матеріально-технічне тощо);

організація та порядок знищення виявлених ВВП;

організація та порядок вивозу видаленої рослинності, сміття та металобрухту;

організація взаємодії з місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування та іншими бенефіціарами;

інші завдання та заходи.

У разі залучення до виконання та забезпечення робіт з очищення (розмінування) території підрозділів з інших регіонів щоденний наказ видається керівником територіального органу управління ДСНС або формуванням центрального підпорядкування ДСНС, у розпорядження якого прибули додаткові сили та засоби.

Рішення щодо залучення додаткових сил та засобів приймається ДСНС.

5. Під час проведення робіт з очищення (розмінування) територій ручним способом одним піротехнічним відділенням начальник відділення може одночасно виконувати обов'язки керівника робіт.

У разі проведення робіт двома і більше піротехнічними відділеннями керівник робіт призначається з числа керівного складу піротехнічного підрозділу.

В окремих випадках керівник робіт може призначатися з числа посадових осіб територіального органу управління, формування центрального підпорядкування або структурного підрозділу апарату ДСНС, до повноважень якого належить організація та координація робіт з гуманітарного розмінування.

Призначення керівника робіт з числа посадових осіб територіального органу, управління або формування центрального підпорядкування в обов'язковому порядку погоджується із ДСНС.

IV. Методи проведення робіт та облаштування зони розмінування

1. Методи проведення робіт з очищення (розмінування) територій ручним способом.

Очищення (розмінування) територій ручним способом може здійснюватися такими методами:

- 1) метод «одна людина – один прохід»;
- 2) метод лінійного очищення (розмінування) з використанням металодетектора;
- 3) метод лінійного очищення (розмінування) з використанням широко-рамкового металодетектора;
- 4) методом очищення (розмінування) за допомогою щупа;
- 5) екскавація ґрунту.

Вибір методу виконання робіт з очищення (розмінування) залежить від результатів проведення технічного обстеження, типу ВВП, що можуть бути виявлені, глибини їх пошуку, а також характеристики місцевості, типу та стану ґрунту.

Методи проведення робіт з очищення (розмінування) є взаємопов'язані та доповнюють один одного (комбінуються) у процесі проведення робіт.

Мінімальна глибина очищення (розмінування) повинна становити не менше 15,0 сантиметрів.

Глибину очищення (розмінування) може бути збільшено у разі наявності відомостей знаходження ВВП на інших глибинах, а також за замовленням бенефіціара. У разі неможливості проведення очищення (розмінування) на глибину не менше 15,0 см (наявність скальних порід тощо) зазначений параметр може бути зменшено.

Рішення щодо зміни глибини очищення (розмінування) приймається керівництвом територіального органу управління ДСНС або формування центрального підпорядкування ДСНС, підпорядкований піротехнічний підрозділ якого виконує роботи.

2. Облаштування зони розмінування

2.1. Визначення базових точок зони розмінування

Для виконання робіт з очищення (розмінування) території облаштовується зона розмінування, елементами якого є базові точки:

Фіксований орієнтир (ФО) – фіксована точка, що знаходиться на безпечній відстані від місця проведення робіт з очищення (розмінування) і використовується для подальшого визначення «Опорної точки». Як правило, в якості ФО використовуються будівлі та споруди, перехрестя доріг тощо.

Опорна точка (ОТ) – чітко визначена фіксована точка, що знаходиться у безпосередній близькості до місця проведення робіт з очищення (розмінування) і використовується для подальшого визначення «Стартової точки». Як правило у якості ОТ використовуються поодинокі природні або штучні елементи місцевості, які мають постійне розташування та не можуть бути переміщені (стовпи, дерева, тощо).

Стартова точка (СТ) – точка, яка є початком визначення зони розмінування і використовується для подальшого визначення «Точки повороту».

Точка повороту (ТП) – точки, які розташовані по периметру зони розмінування. Точки повороту розташовуються та нумеруються за годинниковою стрілкою, наприклад ТП 1, ТП 2 тощо.

Стартова точка та точки повороту позначаються на місцевості спеціальними маркувальними знаками (рис. 1), які встановлюються на кілки висотою не менше 1,5 метра.

<div style="border: 2px solid yellow; padding: 5px; text-align: center;"> <p>СТАРТОВА ТОЧКА ДІЛЯНКИ РОЗМІНУВАННЯ № __</p> <p><i>Географічні координати:</i> X: _____ Y: _____</p> <p><i>Азимут до ТП 1:</i> _____ <i>Відстань до ТП 1:</i> _____</p> <p><i>Напрямок руху до від СТ до ТП 1</i> →</p> </div>	<div style="border: 2px solid yellow; padding: 5px; text-align: center;"> <p>ТОЧКА ПОВОРОТУ № __ ДІЛЯНКИ РОЗМІНУВАННЯ № __</p> <p><i>Географічні координати:</i> X: _____ Y: _____</p> <p><i>Азимут до ТП __:</i> _____ <i>Відстань до ТП __:</i> _____</p> <p><i>Напрямок руху до від ТП __ до ТП __</i> →</p> </div>
---	--

а)

б)

Рис. 1. Спеціальні маркувальні знаки для позначення:

а) Стартової точки, б) Точок повороту (Проміжних точок)

Проміжна точка (ПТ) – дерев'яний кілок або металевий прут, який вставляється у землю, коли відстань між двома ТП перевищує 50 метрів. У разі неможливості встановлення кілка (прута) може використовуватися каміння, окрашене у білий колір. На проміжній точці зазначається її номер та стрілка у напрямі наступної ТП або ПТ (рис. 2).

Фіксований орієнтир, опорна, стартова, проміжна точки та точки повороту повинні мати географічні координати, азимути напрямку з відстанями від ФО до ОТ, від ОТ до СТ, від СТ до ТП 1 та короткий опис, що відображається на схемі зони розмінування

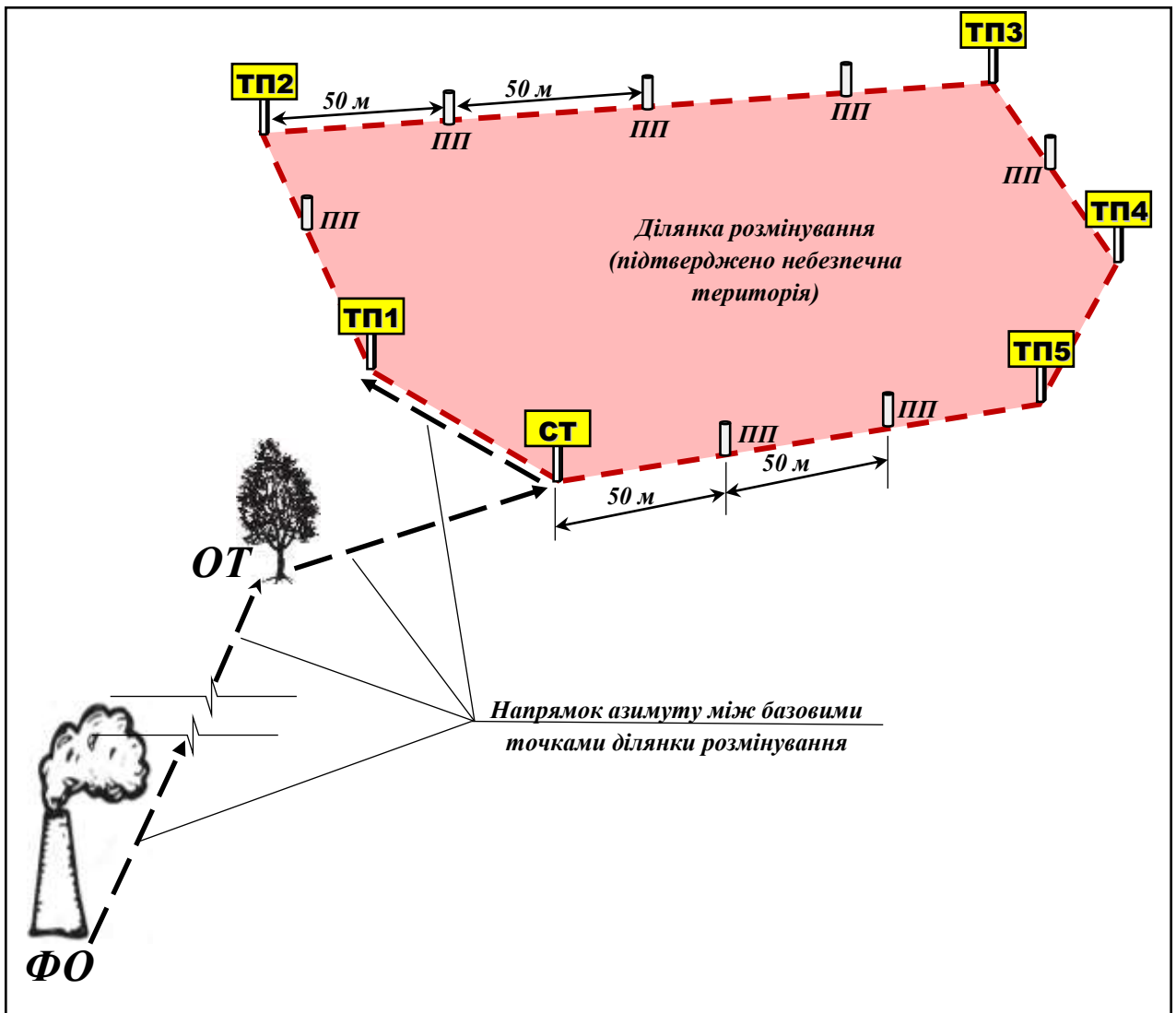

Рис. 2. Визначення базових точок для зони розмінування.
 ФО – Фіксований орієнтир; ОТ – Опорна точка; СТ – Стартова точка;
 ТП – Точка повороту; ПП – Проміжна точка.

2.2. Елементи зони розмінування

Базова смуга (БС) – смуга шириною не менш 2 м, що обладнується безпосередньо перед забрудненою територією, та з якої розпочинається виконання робіт з очищення (розмінування).

Стартові проходи (СП) – проходи шириною не менш 2 м, що пророблюються перпендикулярно БС на територій, забрудненій ВМП.

Допоміжні проходи (ДП) – проходи шириною не менш 2 м, що пророблюються паралельно БС або СП.

Пункт управління (ПУ) – майданчик, розташований на відстані не менш 100 м від БС, на якому розміщується необхідне обладнання, документація, засоби зв'язку тощо для забезпечення управління та контролю виконання робіт з очищення (розмінування).

Майданчик перевірки металодетекторів (МПМ) – майданчик, розташований поруч Зони відпочинку, на якому обладнується дві ділянки, з урахуванням відповідних вимог виробника металодетектора:

ділянка № 1 – ділянка, що не містить феромагнітних матеріалів;

ділянка № 2 – ділянка, на якій знаходиться зразок феромагнітного матеріалу.

Майданчик розташування транспортних засобів (МРТС) – майданчик, що розташовується на відстані не менш 100 м від БС, який призначений для розміщення техніки. Транспортні засоби у ЗРТС повинні розташовуватися кабіною у напрямку маршруту евакуації (виїзду).

Польовий медичний пункт (ПМП) – майданчик, що розташовується на відстані не менш 100 м від найближчого працюючого сапера. У ПМП розташовується медичний автомобіль, а також інше обладнання для надання медичної допомоги.

Місце відпочинку (МВ) – майданчик, що розташовується на відстані не менш 100 м від БС та повинен забезпечити умови для підготовки обладнання та відпочинку саперів між робочими змінами.

Туалет (WC) – обладнане місце, яке розміщується на відстані не менш 100 м від БС та не менш 50 м від МРТС, ПМП, МВ, а також інших будівель і споруд та діючих автомобільних шляхів.

Місце збору ВВП (МЗВВП) – майданчик, призначений для тимчасового зосередження ВВП, вилучених під час проведення очищення (розмінування) території. Майданчик повинен бути відмаркований червоними кілочками, заглиблений на глибину, яка забезпечує розміщення ВВП нижче рівня землі або обвалований на висоту, вищу за розміри ВВП. З території майданчика та периметру навколо нього (смуга шириною не менш 1 м) видаляється вся рослинність.

Місце зберігання обладнання (МЗО) – майданчик, розташований поблизу ЗВ і призначений для зосередження обладнання та іншого майна, що використовується під час проведення робіт з очищення (розмінування).

Місце збору металобрухту (МЗМ) – майданчик, призначений для збору металевих осколків, безпечних залишків боєприпасів та інших металевих предметів. МЗМ розташовується поряд із ЗВ та повинен бути відмаркований.

Місця збору сміття (МЗС) – майданчики, призначені для збору та тимчасового роздільного зберігання видаленої рослинності та іншого сміття (відходів).

Маршрут доступу (МД) – відмаркована смуга, яка з'єднує елементи зони розмінування і призначена для пересування саперів та переміщення необхідного обладнання.

Перед початком робіт керівник робіт (начальник відділення) розробляє карту-схему зони розмінування із нанесенням на неї усіх елементів та прив'язкою до місцевості.

Типову схему облаштування зони розмінування наведено у додатку 1.

2.3. Елементи системи маркування

Усі елементи зони розмінування, визначені у підпунктах 2.1 та 2.2., повинні бути чітко позначені на місцевості елементами систем маркування у вигляді дерев'яних (металевих) кілків, видимість яких за необхідності посилюються кіперними стрічками та знаками мінної небезпеки.

У разі неможливості встановлення зазначених елементів системи маркування безпосередньо у ґрунт, допускається використання елементів

системи маркування, виготовлених із (підручних) засобів, у вигляді пофарбованого каміння, дерев та стовпів тощо.

Кожний елемент зони розмінування має різне маркування:

2.3.1. Кілки, що розмежують безпечну та небезпечну територію:

Кілок, що розмежовує безпечну та небезпечну територію (рис.3).

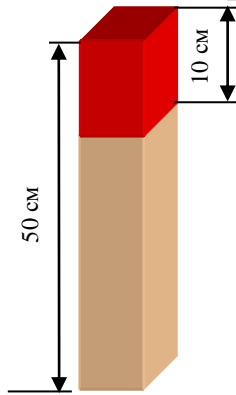

Рис.3.

Кілок висотою 50 см з пофарбованою червоною фарбою верхівкою (10 см) вказує на лінію між безпечною (очищеною) та небезпечною (забруднену ВНП) територією.

Такими кілками позначаються:

кордони мінних полів – кілки розташовуються на відстані 1 м один від одного на лінії розмежування безпечної та небезпечної території;

місце збору ВНП – кілки розташовуються у вигляді квадрата, з посиленням кіперною стрічкою та знаками мінної небезпеки.

За необхідності між кілками може натягуватися кіперна стрічка червоно-білого кольору.

Кілок для маркування ВНП (рис.4).

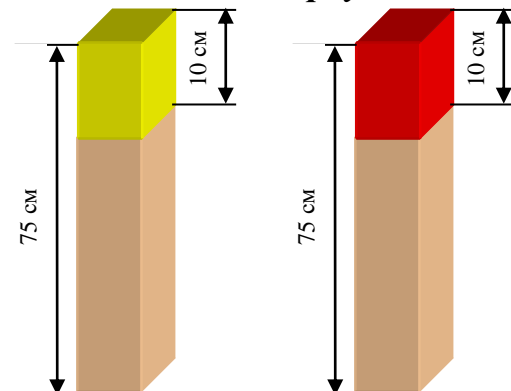

Рис.4.

Кілок висотою 75 см з пофарбованою верхівкою (10 см):

червоною фарбою – показує місце знаходження виявленого ВНП;

жовтою фарбою – місце, з якого було вилучено ВНП або його знищення.

Базова рейка (рис. 5).

Рейка довжиною 120 см, з двома пофарбованими кінцями (10 см) у білий колір, яка використовуються для позначення межі очищеної території в робочому проході, а також під час застосування сапером щупа.

Центральна однометрова частина рейки позначає дійсну ширину проходу і повинна бути пофарбована в червоний колір. Білі кінці рейки вказують на зону перекриття площі обстеження пошуковим елементом детектора. На бічній стороні базової рейки через кожні 2,5 см нанесено нарізи, що допомагають саперу зберігати правильну відстань під час використання щупа.

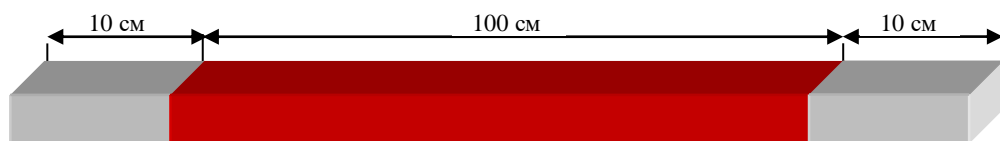

Рис.5.

Кілки для позначення закриття проходу (рис.6):

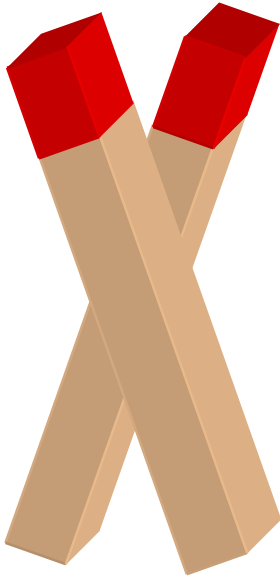

Рис. 6

Кілки висотою 75 см з пофарбованою верхівкою (10 см) у червоний колір.

Кілки встановлюються навхрест перед базовою рейкою у точці, де сапер закінчив свою роботу в кінці дня.

Також їх встановлюють перехрещеними в кінці очищеного проходу, що не використовується.

Кілок для позначення безпечної території (рис. 7).

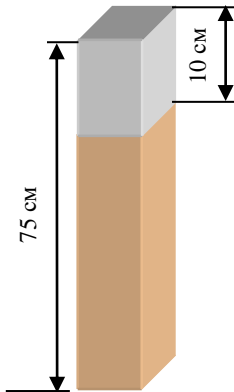

Рис. 7.

Кілок висотою 75 см з пофарбованою білою фарбою верхівкою (10 см).

Такими кілками позначають маршрути доступу, зони надання медичної допомоги, розташування транспорту, місця відпочинку, збору сміття, туалети.

За необхідності кілки можуть посилюватися кіперною стрічкою білого кольору.

Кілок для позначення щоденної ділянки робіт та місця збору металобрухту (рис. 8).

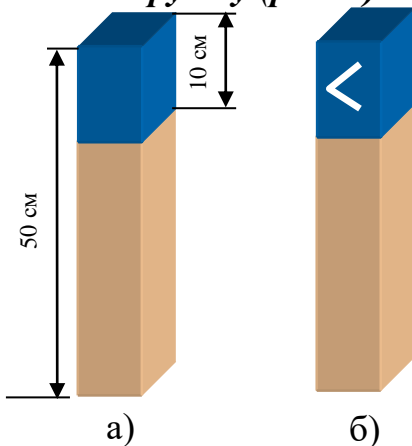

Рис. 8.

Кілочок довжиною 50 см з пофарбованою у синьою фарбою верхівкою (10 см) (рис. 8 а).

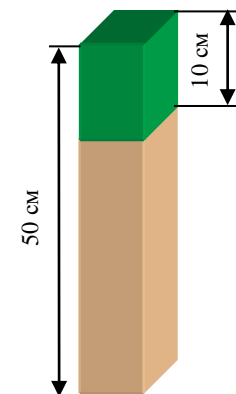
Такими кілками позначається:

початок і кінець очищеної за день ділянки.

На початку дня сапер розміщує його поруч з базовою рейкою зі своєї правої сторони, залежно від напрямку;

місце збору металобрухту.

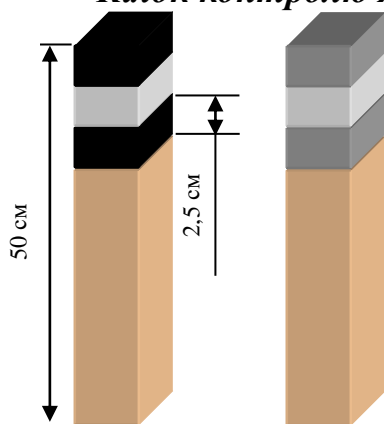
Для позначення напрямку виконання робіт на пофарбованій верхівці наноситься стрілка білого кольору (рис. 8 б).

Кілок для вимірювання території (рис. 9).

Кілочок довжиною 50 см з пофарбованою у зеленою фарбою верхівкою (10 см).

Такі кілки використовуються в системі географічної інформації (GIS) для вимірювання мінних полів.

Рис. 9.

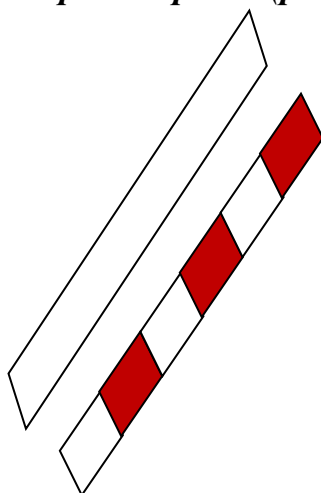
Кілок контролю якості (рис. 10).

Кілок довжиною 0,5 м, верхівка якого пофарбована смугами:

чорною (2,5 см), білою (2,5 см) та чорною (2,5 см) фарбами – використовується при проведенні контролю якості керівником робіт;

сірою (2,5 см), білою (2,5 см) та сірою (2,5 см) фарбами – використовується при проведенні контролю якості начальником відділення.

Рис. 10.

Кіперна стрічка (рис. 11).

Кольорова стрічка, що посилює видимість встановлених кілків або натягується між ними для позначення:

червоно-білого кольору – лінію розмежування безпечної та небезпечної території, місця збору ВВП;

білого кольору – маршрути доступу, зони надання медичної допомоги, розташування транспорту, місця відпочинку, збору сміття, туалети.

Рис.11.

Мірний трикутник (рис. 12)

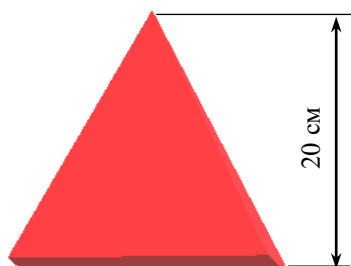

Рис. 12.

трикутник із неферромагнітного матеріалу висотою не менш 20 см, пофарбований у червоний колір і призначений для визначення відстані від кілків (маркерів) до умовної лінії, з якої розпочинається виконання будь-яких операцій (процедур) під час очищення (розмінування).

Знаки мінної небезпеки

Типи та вигляд знаків мінної небезпеки наведено у СОП 08.40/ДСНС «Порядок проведення органами та підрозділами цивільного захисту маркування територій, забруднених вибухонебезпечними предметами».

При посиленні елементів системи маркування знаками мінної небезпеки дотримуються таких правил:

сторона червоного кольору з написом «НЕБЕЗПЕЧНО МІНИ» або «УВАГА МІНИ» повинна бути направлена до безпечної (очищеної) території;

сторона білого кольору повинна бути направлена до небезпечної (забрудненої ВНП) території.

Елементи маркування, виготовлені із підручних засобів

У разі відсутності кілків, зображених на рис. 3, 4, 7 – 10, або неможливості їх встановлення у ґрунт (кам'янистий ґрунт, або встановлення може спричинити спрацювання ВНП тощо), дозволяється в якості елементів маркування використовувати підручні засоби, зокрема каміння, дерева, стовпи тощо (далі – маркери).

У цьому випадку маркери фарбуються, у кольори, що відповідають верхівкам кілків, зображених на рис. 3, 4, 7 – 10, а на місцевих предметах наноситься смуга відповідного кольору.

V. Порядок виконання робіт з очищення (розмінування) території ручним способом

1. Метод очищення (розмінування) території «одна людина – один прохід»

1.1. Загальна характеристика методу очищення (розмінування) території «одна людина – один прохід»

Метод «одна людина – один прохід» (далі – Метод «ОЛ–ОП») застосовується з метою пророблення на небезпечній території проходів, які утворюють Ділянки розмінування, для подальшого їх очищення (розмінування).

Роботи щодо пророблення кожного проходу виконуються одним сапером і складаються з таких етапів:

візуальний огляд;

виявлення розтяжок;

видалення рослинності;

виконання робіт з пошуку ВНП за допомогою металодетектора.

Виконання робіт розпочинається від Базовою смуги, при цьому очищення (розмінування) повинно розпочатися з відстані, що дорівнює половині довжини (діаметру) пошукового елементу металодетектору, але не менш 10 см до лінії, що розмежує безпечну та небезпечну територію.

Прохід, що прироблюється, повинен бути шириною 100 сантиметрів. Додатково ліворуч та праворуч від проходу проводиться очищення смуг шириною 10 см, що забезпечує перекриття країв суміжних проходів з обох сторін.

По мірі просування очищена ділянка проходу маркується кілками із червоною верхівкою (рис. 3 а) або маркерами червоного кольору. Інтервал між кілками або маркерами становить 1 метр.

Пророблений прохід, по досягненню довжини 5 метрів, закриваються кілками, зображеними на рис. 6, сапер повертається на Базову смугу та розпочинає пророблення нового проходу для досягнення загальної ширини 2 метри.

При виконання робіт необхідні прилади та обладнання повинні розміщуватися таким чином, щоб не перешкоджати пересуванню по очищеній ділянці проходу (рис. 3 б).

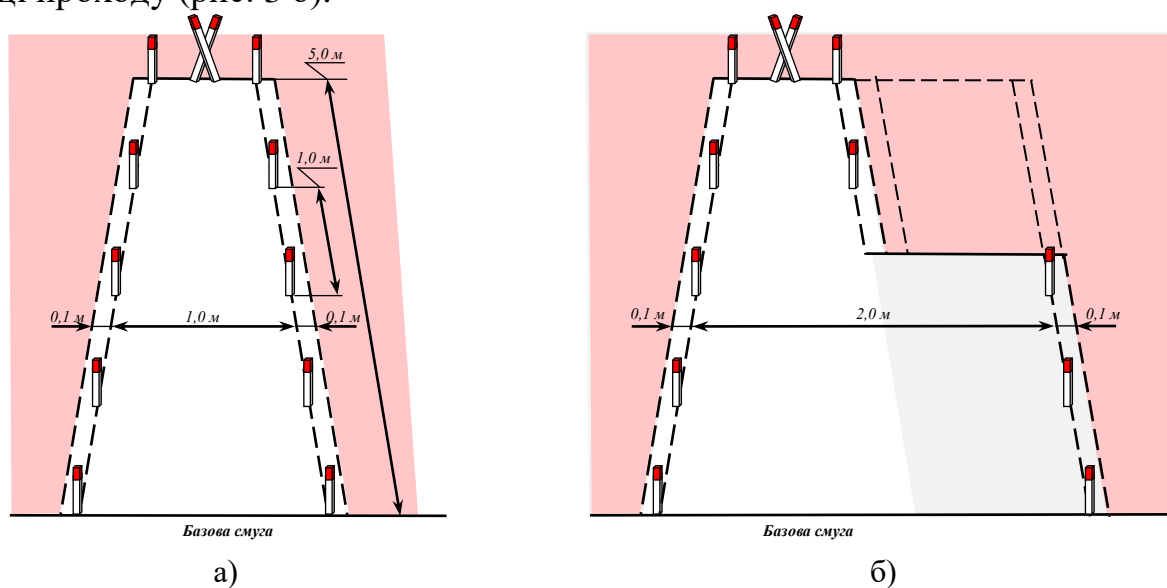

Рис. 3. Схема пророблення проходів

Кожним сапером позначається щоденний початок робіт за допомогою кілка, зображеного на рис. 8, який встановлюється з праворуч від очищеного проходу.

По завершенню робочого дня прохід закривається кілками, зображеними на рис. 6.

Наприкінці кожного робочого дня начальник відділення вимірює відстань між початковою та кінцевою точками, наносить результат проведеного очищення (розмінування) на Робочу схему проведення очищення (розмінування) території (далі – Робоча схема).

Результатом проведення очищення (розмінування) території за добу є Акт виконання робіт з очищення (розмінування) місцевості від вибухонебезпечних предметів (додаток 2) та Щоденний звіт з очищення (розмінування) території,

забрудненої вибухонебезпечними предметами, ручним способом (додаток 3), які складаються начальником відділення.

1.2 Візуальне обстеження

Візуальне обстеження небезпечної ділянки проходу є першочерговим етапом методу «ОЛ–ОП» і проводиться з метою виявлення розтяжок, ВНП на поверхні ґрунту, виступаючих з під ґрунту підрильники або їх елементів, ознак втручання в ґрунт (демаскуючих ознак), підозрілих предметів тощо.

Сапером здійснюється візуальне обстеження ділянки проходу перед Базовою рейкою на відстань від неї, що дорівнює трьом довжинам (діаметрам) пошукових елементів металодетектора, що використовується, але не більш 60 сантиметрів.

У разі наявності високого трав'яного покриву, сапер повинен обережно розсунути траву руками, шукаючи ВНП або ознаки їх наявності.

1.3. Виявлення розтяжок

1.3.1. Загальні застереження щодо розтяжок та дротів

У разі виявлення будь-якого дроту, троса, мотузки тощо у натягнутому стані або зі слабиною такий об'єкт вважається розтяжкою, прикріпленою до ВНП (доки не буде доведено інше).

При виявленні розтяжки сапер повинен зупинитися та оповістити начальника відділення (керівнику робіт) вигуком «Увага – ДРІТ».

Подальші дії, пов'язані із виявленою розтяжкою, здійснюються відповідно до підпункту 1.3.3.

1.3.2. Індикатор розтяжок (філер)

Індикатор розтяжок (філер) застосовується у випадках підозри на наявність розтяжок, та коли рослинність перешкоджає або робить неможливим проведення візуальної ідентифікації.

Філер – це металевий дріт малого поперечного перерізу довжиною 75 см, діаметром 2-3 мм з петлею на одному кінці у вигляді ручки. Під час пошуку філер необхідно злегка притримувати великим і вказівним пальцями та мати прямий контакт між металом і пальцями.

Встановивши на місце базову рейку, сапер проводить візуальне обстеження ділянки проходу та розпочинає проведення за допомогою філера пошуку розтяжок, що можуть перетинати прохід.

Просування філера здійснюється з початку праворуч, далі ліворуч і по центру Базової рейки (рис. 13а)

Філер просувається вперед по ґрунту на відстань, що забезпечує його видимість та безпечно (безперешкодне) просування, але не більш 60 см від Базової рейки.

Просування філера робиться обережно, намагаючись за можливістю мінімізувати порушення будь-якої рослинності.

По завершенню просування філера сапер піднімає його вище голови (рис. 13в).

Для пошуку розтяжок, які прокладені у тому ж напрямку, що і прохід, сапер просуває філер відносно Базової рейки (рис. 13б):

під кутом 45° на одному кінці Базової рейки;

під кутом 90° посередині Базової рейки;

під кутом 135° на іншому кінці Базової рейки.

При виявленні розтяжки сапер повинен зупинитися та оповістити начальника відділення (керівника робіт) та оточуючих вигуком «Увага – ДРІТ».

Подальші дії, пов'язані із виявленою розтяжкою, здійснюються відповідно до підпункту 1.3.3.

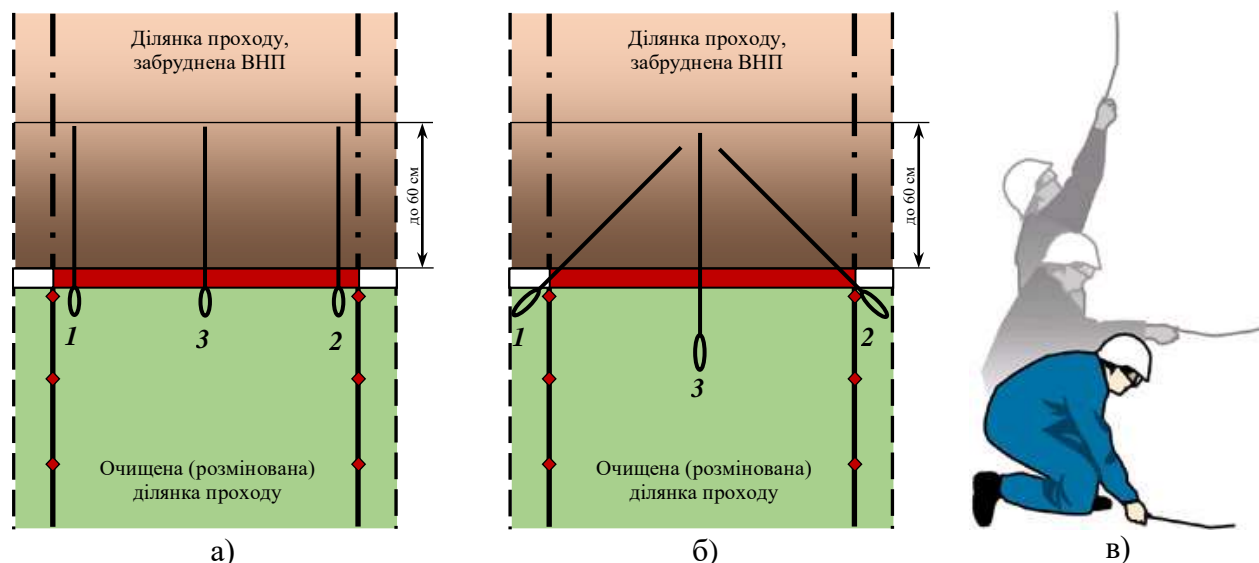

Рисунок 13. Застосування індикатора розтяжок (філера)
 а) при пошуку розтяжок, що можуть перетинати прохід;
 б) при пошуку розтяжок, які прокладені у тому ж напрямку, що і прохід;
 в) спосіб піднімання індикатора розтяжок (філера);
 1, 2, 3 – послідовність просування індикатора розтяжок (філера).

КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ТЯГНУТИ АБО ПЕРЕРІЗАТИ БУДЬ-ЯКІ ДРОТИ, ТРОСИ, МОТУЗКИ ТОЩО, ВИЯВЛЕНІ ПРИ ВІЗУАЛЬНОМУ ОГЛЯДІ АБО ЗА ДОПОМОГОЮ ФІЛЕРА.

1.3.3. Дії, що виконуються при виявленні розтяжки

Після виявлення розтяжки сапер вигукує – «Увага – ДРІТ», припиняє виконання робіт з пророблення проходу та позначає лінію припинення робіт кілками із червоною верхівкою (рис. 3) або маркерами червоного кольору на відстані 50 см один від одного.

Подальші дії при виявленні розтяжки виконують особи, призначені Наказом, що зазначений у пункті 4 розділу III, та здійснюються у такому порядку:

проводиться подальше очищення проходу на відстань не менше 15 см від виявленої розтяжки. У випадку, коли виявлена розтяжка перебуває у натягнутому стані відстань до неї збільшується до 30 сантиметрів;

проводиться пошук кінців розтяжки ліворуч та праворуч від проходу шляхом проведення очищення (розмінування) смуги шириною 1 м вздовж виявленої розтяжки.

після виявлення обох кінців розтяжки, особа що здійснювала їх пошук, доповідає керівнику робіт.

КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ПЕРЕРІЗАТИ АБО ПОРУШУВАТИ ВИЯВЛЕНУ РОЗТЯЖКУ.

У випадку, коли кінець розтяжки прикріплений до підривника (запалу), а його стан дозволяє вилучити ВНП, особа, що здійснювала її пошук виконує такі дії:

1) тримаючи підривник (запал) великим і вказівним пальцями обережно закріплюються рухомі частини підривника за допомогою запобіжної чеки або іншими фіксуєчими засобами (наприклад гнучким хомутом для стяжки дротів);

2) перерізається розтяжка на відстані не менш 15 см від підривника (запалу) за допомогою гострого ріжучого інструменту. Перерізання розтяжки здійснюється таким чином:

біля місця перерізання розтяжки встановлюється кілок з верхівкою, пофарбованою у жовтий колір (рис. 4);

розтяжка затискається між вказівним і великим пальцями однієї руки, при цьому не допускаються будь-які мінімальні рухи цією рукою;

розтяжка перерізається гострими кусачками одним натиском як можливо ближче до пальців;

кінець розтяжки, не приєднаний до підривника (запалу), намотується на кілок з верхівкою, пофарбованою у жовтий колір, не натягуючи розтяжку.

3) залишок розтяжки, приєднаний до підривника (запалу), намотується навколо його рухомих частин та закріплюється;

4) переконавшись у надійності фіксації підривника (запалу), проводяться заходи щодо вилучення ВНП.

КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ВСТАНОВЛЮВАТИ НА МІСЦЕ АБО ЗАМІНЮВАТИ ЗАПОБІЖНУ ЧЕКУ, ЯКА ЧАСТКОВО ВИТЯГНУТА.

ВНП знищуються на місці виявлення у випадках, коли стан підривника не дозволяє здійснити його фіксацію залишком розтяжки або іншими фіксуєчими засобами, конструкцією підривника передбачено його спрацювання від нахилу, спосіб встановлення ВНП не дозволяє його вилучення або запобіжна чека частково витягнута.

1.4. Видалення рослинності

Видалення рослинності здійснюється шляхом її зрізання у максимально безпечний спосіб, виключно у межах проходу, що пророблюється, за допомогою спеціалізованого ріжучого інструменту (типу садових ручних пилок, секаторів, ножиць для стрижки трави та обрізання гілок тощо).

На ділянках проходу, на яких можливе знаходження розтяжок, видалення рослинності здійснюється виключно після проведення візуального обстеження та пошуку розтяжок з використанням філера.

Рослинність зрізується горизонтально, на висоті не більше 2 см від поверхні ґрунту.

Видалена рослинність складається у пластикову тару або позаду сапера (рис. 14).

Рис. 14. Приклад складання видаленої рослинності

Видалення рослинності здійснюється із обстеженої ділянки проходу перед Базовою рейкою на відстань від неї, що дорівнює трьом довжинам (діаметрів) пошукових елементів металодетектора, що використовується, але не більш 60 сантиметрів.

1.5. Виконання робіт з використанням металодетектора

1.5.1. Обстеження ділянок з високим вмістом феромагнітних елементів у ґрунті

На неочищених ділянках проходу, що пророблюється, які мають високий рівень забруднення феромагнітними матеріалами, використання металодетектора може бути неефективним.

У таких випадках пошук ВВП здійснюється методом очищення (розмінування) за допомогою щупа з повною екскавацією ґрунту відповідно до пункту 5 розділу V цієї СОП.

1.5.2. Калібрування металодетектора

Кожного робочого дня перед безпосереднім початком проведення робіт з очищення (розмінування) території кожен сапер здійснює калібрування металодетектора з використанням тестового металевого зразка вагою (розміром), що відповідає вазі (розмірам) найменшого цільового об'єкта пошуку на визначеній глибині на майданчику перевірки металодетекторів, обладнаного відповідно до підпункту 2.2 пункту 2 розділу IV цієї СОП, та з урахуванням вимог виробника металодетектора.

1.5.3. Схема пошуку ВВП за допомогою металодетектора

Пошук ВВП на ділянці за допомогою металодетектора розпочинається після проведення візуального обстеження, пошуку розтяжок з використанням філера та видалення рослинності.

Пошуковий елемент металодетектора повинен розташовуватися якомога ближче до землі (не більше 2 см від поверхні ґрунту, якщо інше не визначено виробником металодетектора), однак не повинен торкатися землі та рослинності.

Швидкість переміщення пошукового елемента металодетектора над поверхнею землі не повинна перевищувати 0,5 м/с.

Перша фаза переміщення пошукового елемента металодетектора починається з лівого краю ділянки проходу на відстані, що становить половину його довжини (діаметру), попереду Базової рейки та повинна перекривати краї однометрової робочої смуги на 10 см з обох сторін (рис 15 а).

Під час наступних фаз сапер здійснює аналогічні дії, просуваючи прилад на половину довжини (діаметру) пошукового елемента металодетектора, поки він не пройде на максимальну відстань перед базовою рейкою (три довжини (діаметри) пошукового елемента але не більше 60 см).

Схема фаз переміщення пошукового елемента металодетектора при пошуку ВВП зображено на рисунку 15.

У разі не виявлення жодного акустичного сигналу від металодетектора щодо наявності у ґрунті феромагнітних елементів сапер перекладає Базову рейку вперед на відстань, що дорівнює двом довжинам (діаметрам) пошукового елемента металодетектора, але не більше ніж на 40 см, та повторює фази пошуку ВВП (рис. 16).

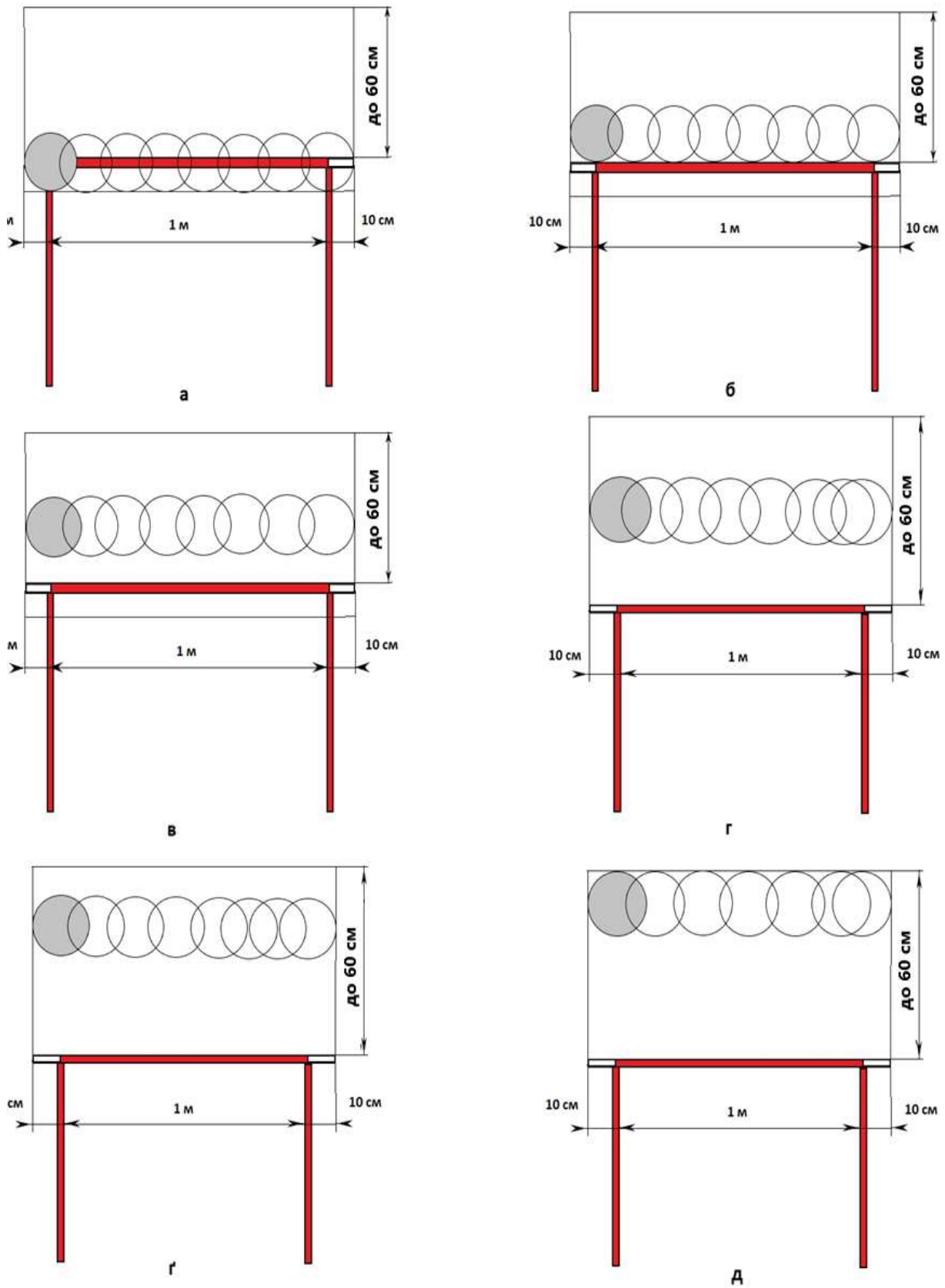

Рис. 15. Схема фаз переміщення пошукового елемента металодетектора при пошуку ВНП.

а-д – фази переміщення пошукового елемента металодетектора.

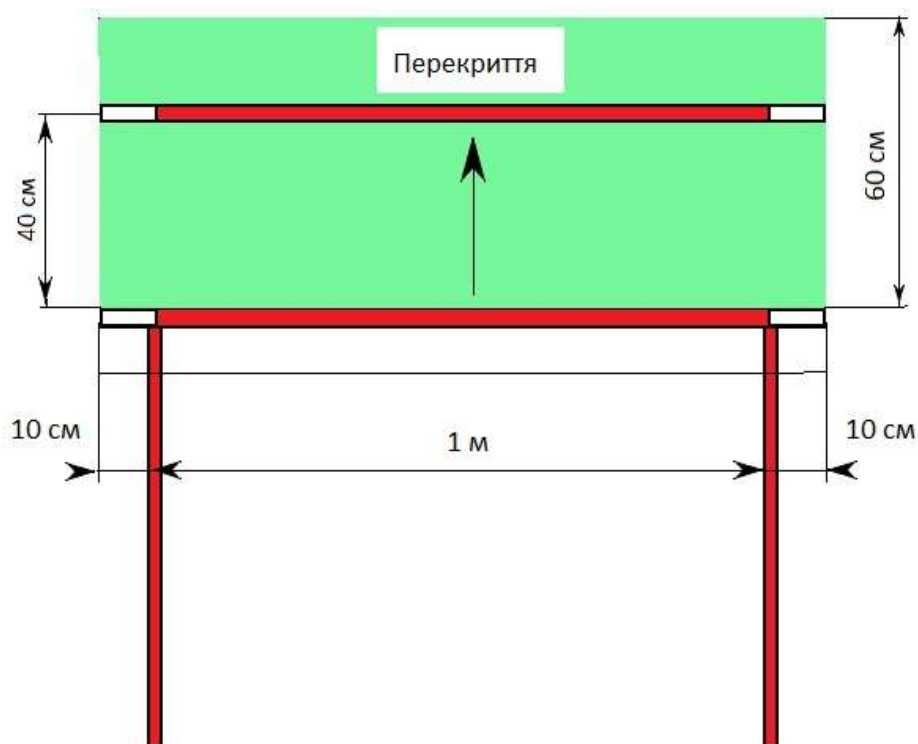

Рис. 16. Схема переміщення Базової рейки для повторення фаз пошуку ВВП

1.5.4. Практичні дії при виникненні сигналу металодетектора

У разі виникнення сигналу пошукового елемента металодетектора, сапером виконуються такі дії:

металодетектор переміщується паралельно відносно Базової рейки праворуч та ліворуч для встановлення повздовжньої осі сигналу, її центральної та крайніх точок (максимальне та мінімальні значення сигналу). Виявлені крайні точки мінімального значення сигналу позначаються на ґрунті маркерами червоного кольору (рис. 17 а);

від виявленої умовної точки максимального значення сигналу на повздовжній осі металодетектор переміщується вниз перпендикулярно відносно Базової рейки до мінімального значення сигналу. Виявлена точка мінімального значення сигналу на перпендикулярній осі позначаються на ґрунті маркером. Біля маркера червоного кольору встановлюється мірний трикутник як зображено на рис. 17 б;

по нижній стороні мірного трикутника проходить умовна лінія, від якої розпочинається проведення повної екскавації ґрунту з використанням лопатки та щупа відповідно до пункту 5 розділу V цієї СОП.

За необхідності маркування меж сигналу може проводитися по всьому контуру його виникнення (рис. 17 в). У випадку, коли контур сигналу по осі не перевищує 10 см – маркується центр зони його виникнення (рис. 17 г).

Після маркування меж сигналу проводиться екскавація відповідно до пункту 5 Розділу V цієї СОП.

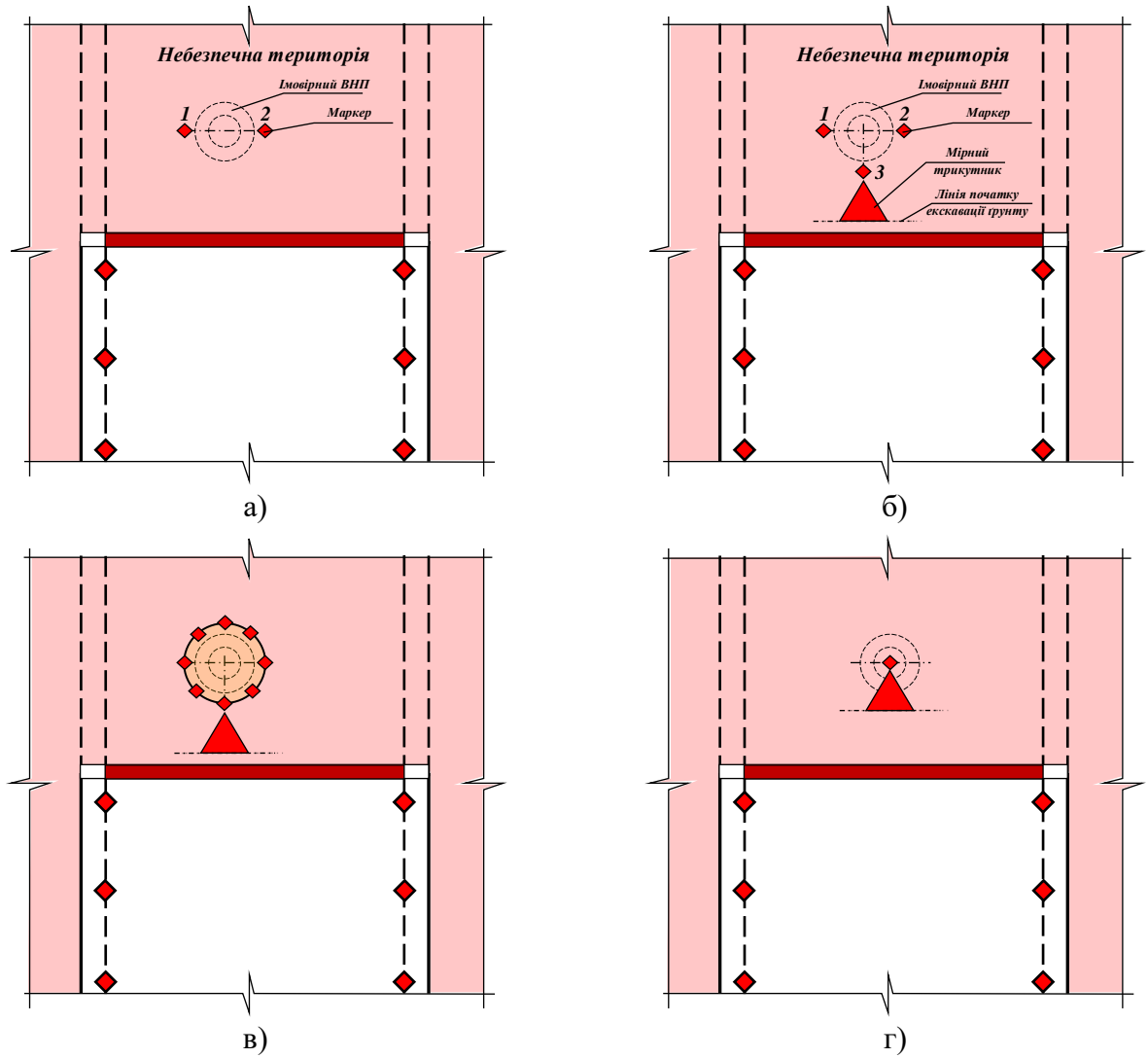

Рис. 17. Маркування меж сигналу металодетектора

1.6. Результат виконання робіт з очищення (розмінування) територій методом «одна людина – один прохід»

Результатом виконання робіт з очищення (розмінування) територій методом «одна людина – один прохід» є утворення сітки Ділянок розмінування, які підлягають подальшому очищенню (розмінуванню). Ділянки розмінування розмежовуються один від одного Стартовими та Допоміжними проходами.

Кожній ділянці розмінування присвоюється порядковий номер.

Схема сітки Ділянок розмінування зображена на рис. 18.

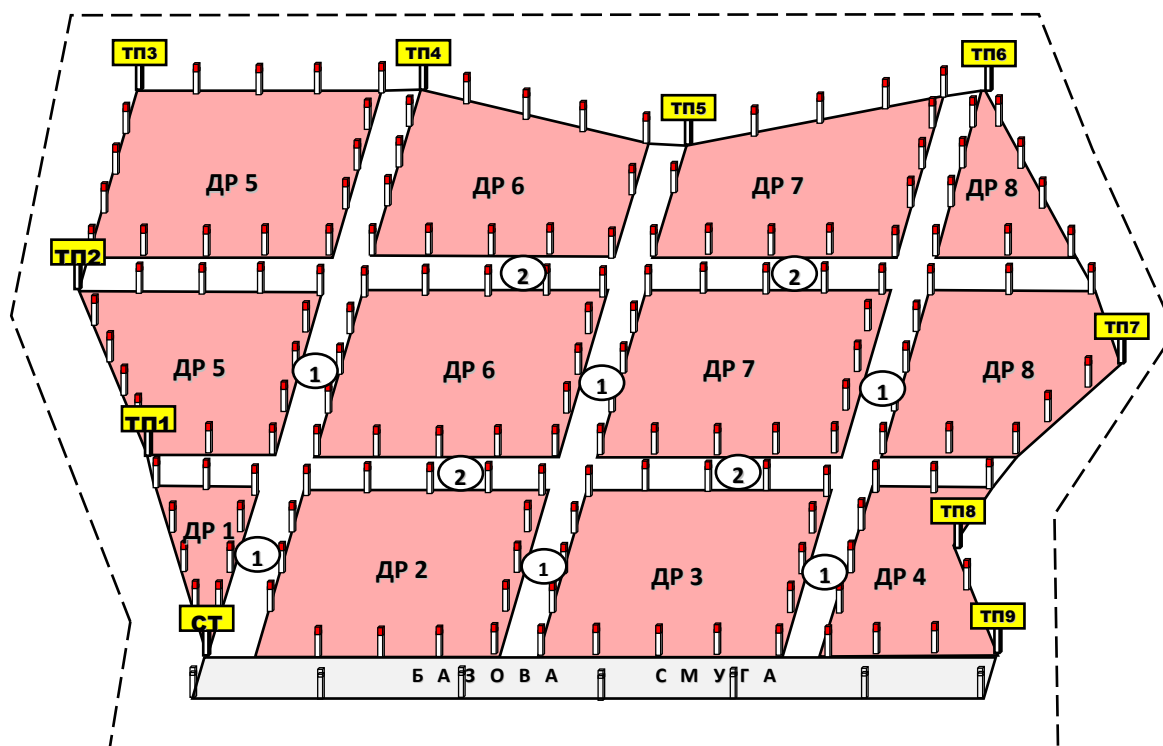

Рис 18. Схема сітки Ділянок розмінування, утворені у ході очищення (розмінування) територій методом «одна людина – один прохід».
1 – Стартові проходи; 2 – Допоміжні проходи.

2. Метод лінійного очищення (розмінування) з використанням металодетектора

2.1 Загальна характеристика методу лінійного очищення (розмінування) з використанням металодетектора

Метод лінійного очищення (розмінування) з використанням металодетектора застосовується на ділянках розмінування, утворених методом «одна людина – один прохід».

Метод лінійного очищення (розмінування) з використанням металодетектора складається з таких етапів:

- визначення ширини смуги очищення (розмінування);
- перевірка смуги очищення (розмінування) на наявність розтяжок за допомогою філера;
- проведення пошуку феромагнітних матеріалів за допомогою металодетектора (грубий пошук);
- видалення рослинності за допомогою засобів малої механізації;
- пошук феромагнітних матеріалів, що знаходяться під поверхнею ґрунту та маркування отриманих сигналів металодетектора;
- проведення повної екскавації ґрунту у місцях спрацювання металодетектора;
- вилучення виявлених ВНП та інших феромагнітних матеріалів та їх зосередження у визначених місцях (у разі неможливості вилучення ВНП проводиться його знищення на місці виявлення);
- проведення контролю якості начальником відділення (керівником робіт).

Виконання зазначених операцій може виконуватися такими способами:
 послідовний спосіб – всі операції з очищення (розмінування) виконуються одним сапером на визначеній йому ділянці розмінування;

паралельний спосіб – між саперами відділення розподілено виконання операції з очищення (розмінування) визначеної підрозділу ділянки розмінування.

Роботи з очищення (розмінування) ділянки розмінування, як правило, розпочинаються з однієї із точок на перехресті Стартового проходу та Базової смуги (Допоміжного проходу).

2.2. Визначення ширини Смуги очищення (розмінування)

Перед початком виконання робіт сапер викладає Направляючу рейку довжиною 60 сантиметрів. На рейці позначається відмітка на відстані 50 сантиметрів.

Направляюча рейка викладається на Базовій смугі (Допоміжному проході) від крайнього кілка висотою 50 см (або маркера) з верхівкою, пофарбованою у червоний колір (рис. 3), що розмежує безпечну та небезпечну територію (рис. 19).

Відстань від лінії кілків, розташованих вздовж Стартового проходу на довжину Направляючої рейки, є шириною Смуги очищення (розмінування), яка знаходиться паралельно Стартового проходу.

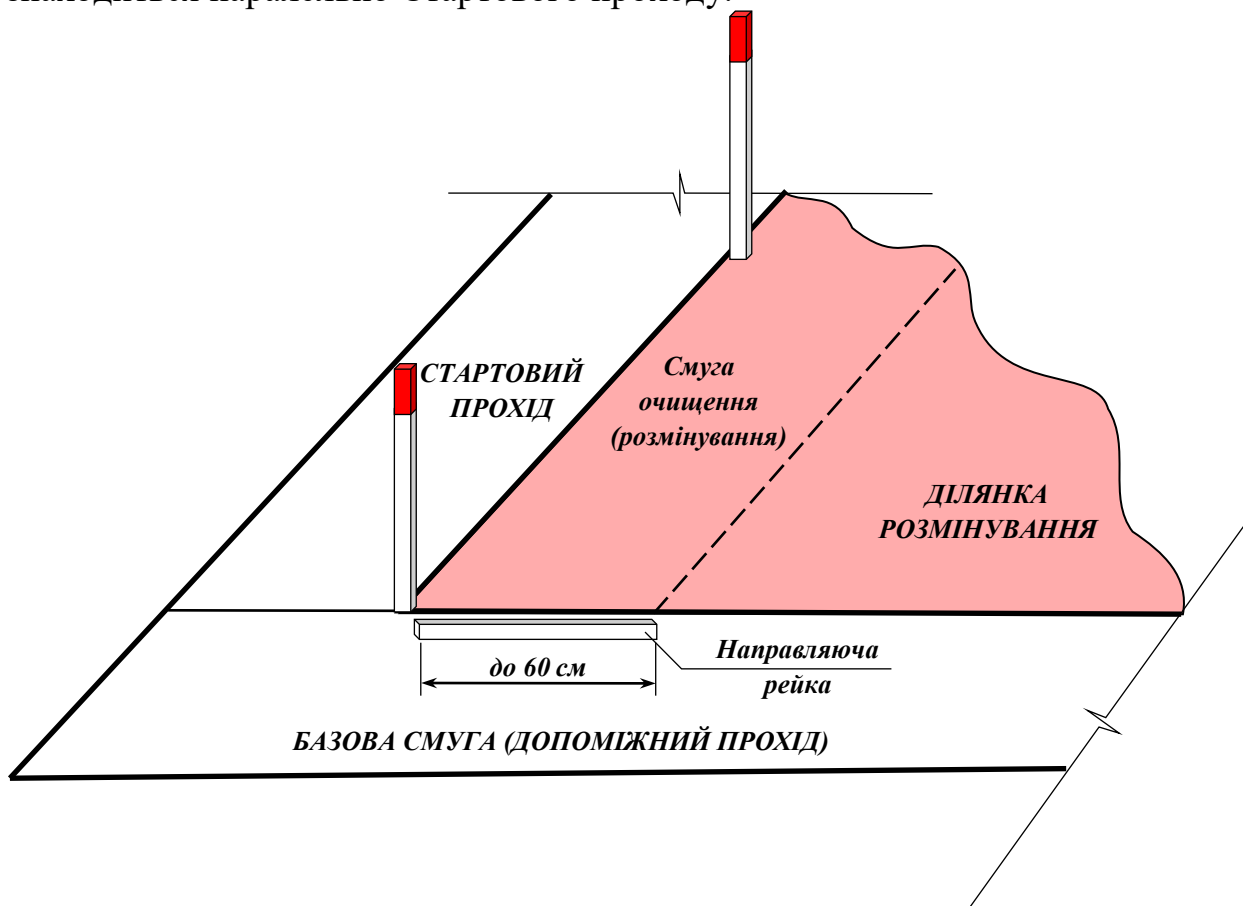

Рис. 19. Приклад викладання Направляючої рейки

2.3. Перевірка смуги очищення (розмінування) на наявність розтяжок за допомогою філера

Після викладання Направляючої рейки сапером проводиться перевірка смуги на наявність розтяжок за допомогою філера, у порядку, зазначеному у пункті 1.3 розділу V цієї СОП, при цьому сапер переміщується вздовж лінії, що промаркована кілками висотою 50 см (рис. 3) або маркерами з верхівкою, пофарбованою у червоний колір.

Перевірка на наявність розтяжок може не проводитися у разі наявності достовірних даних з документальним підтвердженням щодо відсутності на ділянці розмінування ВВП, встановлених на розтяжці.

2.4. Проведення пошуку феромагнітних матеріалів за допомогою металодетектора («Грубий пошук»)

Проведення пошуку феромагнітних матеріалів допомогою металодетектора («Грубий пошук») здійснюється з метою виявлення сигналів високої інтенсивності, індукованих, наприклад протитанковими мінами або артилерійськими боєприпасами калібру понад 30 міліметрів.

«Грубий пошук» здійснюється перед проведенням операції з видалення рослинності зі смуги очищення (розмінування).

Сапером здійснюється перевірка металодетектором Смуги очищення (розмінування) на довжину Направляючої рейки.

Пошуковий елемент металодетектора утримується на висоту 20 см над поверхнею ґрунту та переміщується перпендикулярно відносно до Стартового проходу.

Інтервал руху металодетектора становить 25 – 35 см, які можна виміряти за допомогою кілків висотою 50 см (або маркерів) з верхівкою, пофарбованою у червоний колір (рис. 3), які встановлюються у ґрунт (викладаються на ґрунт) на відстань 1 метр один від одного.

Швидкість переміщення металодетектору складає приблизно 1 рух пошуку за 1 секунду.

У разі виявлення сигналу сапер позначає його місцезнаходження за допомогою двох кілків висотою 75 см (або маркерів) з верхівкою, пофарбованою у червоний колір (рис. 4), які встановлюються у ґрунт у безпечній зоні напроти місця виявлення сигналу на одній лінії з кілками висотою 50 см (або маркерів) з верхівкою, пофарбованою у червоний колір (рис. 3).

2.5. Видалення рослинності за допомогою засобів малої механізації

Видалення рослинності зі Смуги очищення (розмінування) здійснюється після проведення «Грубого пошуку» на ширину, визначену Направляючою рейкою.

Для видалення рослинності застосовуються засоби малої механізації (наприклад тример, мотокоса тощо). На ділянках, на яких виявлено сигнал та позначено двома кілками висотою 75 см (або маркерів) з верхівкою, пофарбованою у червоний колір, видалення рослинності здійснюється ручним інструментом у порядку, визначеному у підпункті 1.4 пункту 1 Розділу V.

При видаленні рослинності сапер повинен бути у засобах індивідуального бронезахисту (бронезилет, каска та засоби захисту органів зору).

Перед початком видалення рослинності кілки висотою 50 см з верхівкою, пофарбованою у червоний колір (рис.3), що розмежовують безпечну та небезпечну територію, витягуються з ґрунту та викладаються на ґрунт на безпечній території перпендикулярно Смузі очищення (розмінування). Відстань між викладеними кілками становить 1 метр один від одного.

Сапер видаляє рослинність на висоту 2 см у напрямку від себе до небезпечної зони, при цьому переміщується боком вздовж лінії, що розмежовує Смугу очищення (розмінування) та безпечну територію.

Під час видалення рослинності не допускається торкання ґрунту ріжучими елементами засобів малої механізації.

Рішення щодо видалення рослинності, що має значну товщину (дерева, чагарник тощо), або її залишення приймається начальником відділення у кожному конкретному випадку.

Видалена рослинність збирається та зосереджується на Місці збору сміття.

Після видалення рослинності по краях лінії, що розмежовує безпечну та небезпечну територію, на Базовій смузі (Допоміжному проході) встановлюються кілки з верхівками, пофарбованими у синій колір, а між ними натягується шнур синього кольору.

Паралельно шнуру синього кольору на відстані 50 см по небезпечній території натягується шнур червоного кольору, який закріплюється на кілках з синьою верхівкою, які встановлюються на Базовій смузі (Допоміжному проході).

Для забезпечення дотримання встановленої ширини Смуги очищення (розмінування) відстань між синім та червоним шнурами перевіряється з певним інтервалом за допомогою іншої Направляючої рейки.

Операція зі натягування шнурів повинна виконуватися не менш ніж 2-ма саперами.

ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ПРИ ВСТАНОВЛЕНІ ШНУРА ЧОРВОНОГО КОЛЬОРУ ЗАХОДИТИ НА НЕБЕЗПЕЧНУ ТЕРИТОРІЮ, У ТОМУ ЧИСЛІ НА ЯКІЙ ПРОВЕДЕНО «ГРУБИЙ ПОШУК» ТА ВИДАЛЕНО РОСЛИННІСТЬ.

Таким чином, утворюється Смуга очищення (розмінування) шириною 50 см, на якій здійснюватиметься операція з пошуку ВВП та інших феромагнітних матеріалів та 10 сантиметрова смуга, яка перекриватиме цю та наступну Смугу очищення (розмінування).

Кілок з синьою верхівкою, що позначає щоденну ділянку робіт (рис. 8 а) та два кілка проведення контролю якості (рис. 10), знаходяться на початку кожної Смуги очищення (розмінування).

Приклад встановлення елементів системи маркування Смуги очищення (розмінування) зображено на рис. 20.

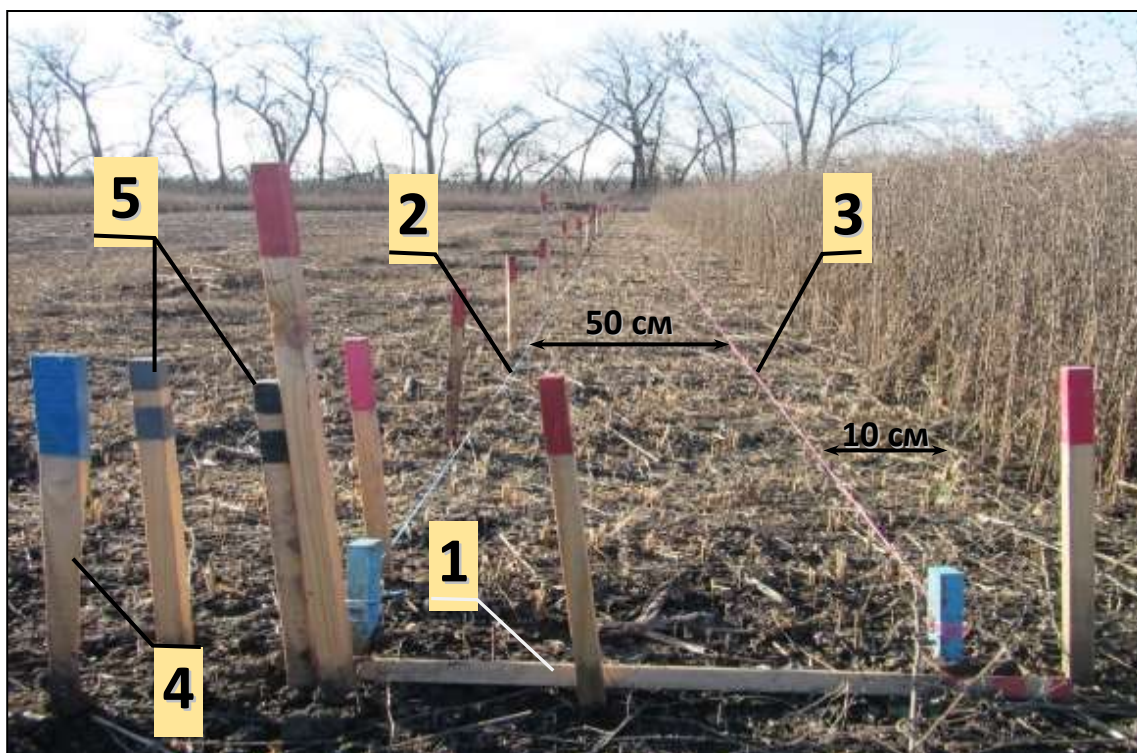

Рис. 20. Приклад встановлення елементів системи маркування Смуги очищення (розмінування).

1 – Направляюча рейка; 2 – шнур синього кольору;
3 – шнур червоного кольору; 4 – кілок позначення щоденної ділянки робіт

Рис. 21. Позначення напрямку виконання робіт

Під час тимчасової зупинки виконання робіт (закінчення робочого дня, перерва на обід тощо) встановлюється другий кілок з блакитною верхівкою та нанесеної на ній стрілкою, що вказує напрямок виконання робіт (рис. 8 б).

Варіант позначення напрямку виконання робіт зображено на рис. 21.

Підсумком виконання всіх вищезазначених операцій є Смуга очищення (розмінування), підготовлена для проведення пошуку ВВП та інших феромагнітних матеріалів за допомогою металодетектора (рис. 22).

Рис. 22. Загальний вигляд Смуги очищення (розмінування), підготовленої для проведення пошуку ВВП та інших феромагнітних матеріалів за допомогою металодетектора

2.6. Пошук ВВП та інших феромагнітних матеріалів на Смузі очищення (розмінування) за допомогою металодетектора

Рис. 23. Пошук ВВП та інших феромагнітних матеріалів на Смузі очищення (розмінування)

Пошук ВВП та інших феромагнітних матеріалів на Смузі очищення (розмінування) за допомогою металодетектора проводиться одним сапером, який переміщується вздовж лінії, промаркованої шнуром синього кольору.

Сапером здійснюється пошук на «Умовному прямокутнику» розміром 100 см (відстань між кілками з червоною верхівкою) на 60 сантиметрів (50 см – відстань між шнурами синього та червоного кольору та 10 см – смуга, яка перекриватиме цю та наступну смуги очищення (розмінування).

Схема «Умовного прямокутника» Смуги очищення (розмінування) зображена на рисунку 24.

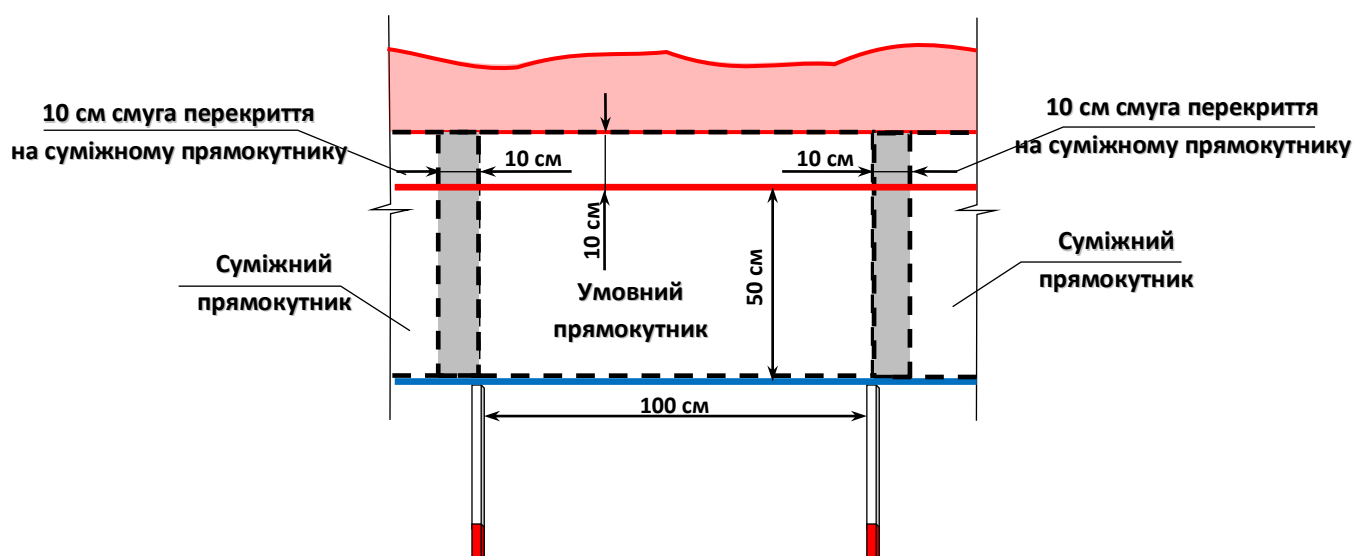

Рис. 24. «Умовний прямокутник» Смуги очищення (розмінування), на якому здійснюється пошук ВВП та інших феромагнітних матеріалів

Пошуковий елемент металодетектора повинен розташовуватися якомога ближче до землі (не більше 2 см від поверхні ґрунту, якщо інше не визначено виробником металодетектора), однак не повинен торкатися землі та рослинності.

Під час переміщення пошукового елемента по умовному прямокутнику повинна також перекриватися 10 сантиметрова смуги суміжних умовних прямокутників, розташованих ліворуч та праворуч від нього (рис. 25).

Перша фаза переміщення металодетектора починається від шнура синього кольору, який повинен знаходитися посередині пошукового елемента, чим забезпечується перекриття безпечної та небезпечної території (рис. 25 а).

Наступні фази переміщення металодетектора сапер здійснює аналогічно із дотриманням 10 сантиметрової смуги перекриття території пошуковим елементом під час кожної фази його переміщення вперед (рис. 25 б-д).

Швидкість переміщення пошукового елемента металодетектора протягом однієї фази становить 1 метр за 2 – 3 секунди (рис. 25 а-д).

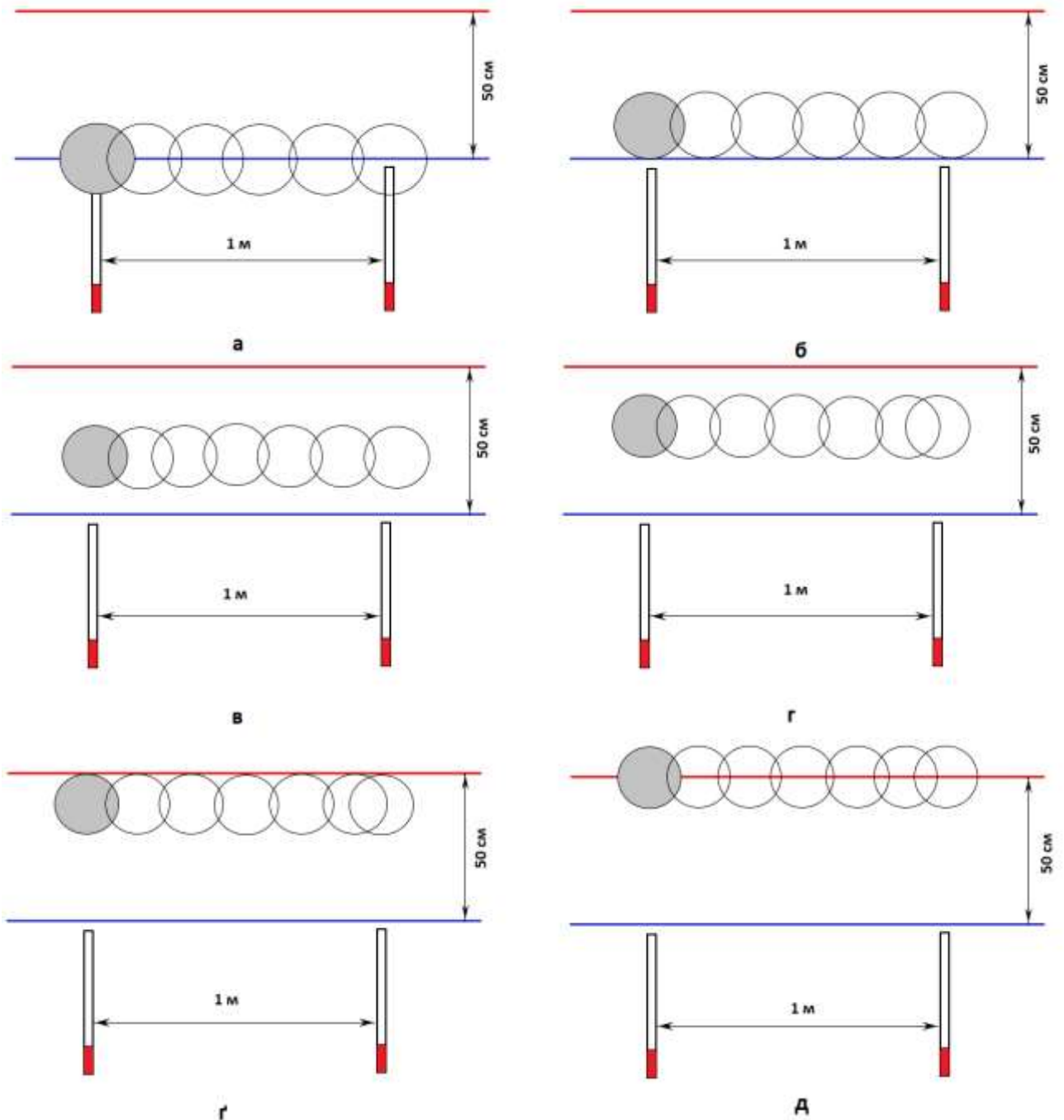

Рис. 25. Схема переміщення пошукового елемента металодетектора

2.7. Практичні дії при виникненні сигналу металодетектора

Дії у разі виникнення сигналу та проведення маркування його меж здійснюється у порядку, зазначеному у підпункті 1.5.4 пункту 1 Розділу V цієї СОП.

Після маркування меж сигналу проводиться екскавація відповідно до пункту 5 Розділу V цієї СОП.

2.8. Особливості проведення робіт на визначеній Смузі очищення (розмінування) за наявності природних або штучних перешкод

У разі наявності на визначеній Смузі очищення (розмінування) природних або штучних перешкод (повалених дерев, канав з водою, ярів тощо), що не дозволяють проведення робіт методом лінійного очищення (розмінування) з використанням металодетектора, такі ділянки маркуються

окремим контуром за допомогою кілків з червоною верхівкою окремо (рис. 3) з посиленням кіперною стрічкою червоно-білого кольору.

Приклад маркування ділянки Смуги очищення (розмінування), на якій наявні природні або штучні перешкоди, наведено на рисунку 26.

Рис. 26. Приклад маркування ділянки Смуги очищення (розмінування), на якій наявні природні або штучні перешкоди

Проведення очищення (розмінування) ділянки Смуги очищення (розмінування), на якій наявні природні або штучні перешкоди, здійснюються Методом очищення (розмінування) території «одна людина – один прохід» у порядку, визначеному пунктом 1 Розділу V цієї СОП.

2.9. Підготовка та виконання робіт на наступній Смузі очищення (розмінування)

Після завершення всіх операцій з очищення (розмінування) визначеної Смуги очищення (розмінування) здійснюються заходи з підготовки наступної Смуги очищення (розмінування), а саме:

кілки висотою 50 см з червоною верхівкою (рис. 3) переміщуються та викладаються на ґрунт вздовж шнура червоного кольору, що позначав лінію розмежування безпечної та небезпечної території при проведенні операцій на попередній Смузі очищення (розмінування);

після викладання на ґрунт кілків з червоною верхівкою синій та червоний шнури знімаються та виконуються всі процедури з маркування наступної Смуги очищення (розмінування) та проведення робіт, визначених підпунктами 2.2 – 2.7 пункту 2 Розділу V.

3. Метод лінійного очищення (розмінування) за допомогою широкорамкового металодетектора

3.1. Загальна характеристика методу лінійного очищення (розмінування) за допомогою широкорамкового металодетектора

Метод лінійного очищення (розмінування) з використанням широкорамкового металодетектора застосовується на ділянках розмінування, утворених методом «одна людина – один прохід», виключно у місцевості, де не існує підозри щодо наявності протипіхотних мін.

Метод лінійного очищення (розмінування) з використанням широкорамкового металодетектора складається з таких етапів:

визначення ширини смуги очищення (розмінування);

перевірка смуги очищення (розмінування) на наявність розтяжок за допомогою філера (за необхідності);

проведення пошуку феромагнітних матеріалів за допомогою металодетектора (грубий пошук);

видалення рослинності за допомогою засобів малої механізації;

пошук феромагнітних матеріалів, що знаходяться під поверхнею ґрунту, за допомогою широкорамкового металодетектора, маркування отриманих сигналів металодетектора;

проведення повної екскавації ґрунту у місцях отриманих сигналів металодетектора;

вилучення виявлених ВНП та інших феромагнітних матеріалів та їх зосередження у визначених місцях (у разі неможливості вилучення ВНП проводиться його знищення на місці виявлення);

проведення контролю якості начальником відділення (керівником робіт).

Виконання зазначених операцій може виконуватися такими способами:

послідовний спосіб – всі операції з очищення (розмінування) виконуються розрахунком, чисельністю не менш двох саперів на визначеній їм ділянці розмінування;

паралельний спосіб – між саперами відділення розподілено виконання операції з очищення (розмінування) визначеної підрозділу ділянки розмінування.

Роботи з очищення (розмінування) ділянки розмінування, як правило, розпочинаються з однієї із точок на перехресті Стартового проходу та Базової смуги (Допоміжного проходу).

3.2. Визначення ширини смуги очищення (розмінування) з використанням широкорамкового металодетектора

При необхідності перевірки смуги очищення (розмінування) на наявність розтяжок за допомогою філера, ширина смуги визначається відповідно до підпункту 2.2 пункту 2 розділу V цієї СОП.

У випадку наявності підтверджених даних щодо відсутності ВНП, встановлених на розтяжці, ширина смуги очищення (розмінування) дорівнює ширині пошукового елемента широкорамкового металодетектора. При цьому перевірки смуги очищення (розмінування) на наявність розтяжок за допомогою філера не проводиться.

Маркування визначеної смуги очищення (розмінування) з використанням широкорамкового металодетектора на всіх етапах здійснюється за аналогією проведення робіт методом лінійного очищення з використанням металодетектору (пункт 2 розділу V цієї СОП).

3.3. Перевірка смуги очищення (розмінування) на наявність розтяжок за допомогою філера

За необхідності перевірка смуги очищення (розмінування) на наявність розтяжок за допомогою філера здійснюється у порядку, визначеному у пункті 1.3 розділу V цієї СОП.

3.4. Проведення пошуку феромагнітних матеріалів за допомогою металодетектора (грубий пошук)

Проведення пошуку феромагнітних матеріалів за допомогою металодетектора (грубий пошук) здійснюється відповідно до підпункту 2.4 пункту 2 розділу V цієї СОП.

3.5. Видалення рослинності за допомогою засобів малої механізації

Видалення рослинності за допомогою засобів малої механізації здійснюється відповідно до підпункту 2.5 пункту 2 розділу V цієї СОП.

3.6. Пошук феромагнітних матеріалів, що знаходяться під поверхнею ґрунту за допомогою широкорамкового металодетектора, маркування отриманих сигналів металодетектора

Використання широкорамкового металодетектора для пошуку феромагнітних матеріалів здійснюється відповідно до порядку, визначеного виробником цього приладу.

Перед початком роботи проводиться калібрування широкорамкового металодетектора з використанням тестового металевого зразка вагою (розміром), що відповідає вазі (розмірам) найменшого цільового об'єкта пошуку на визначеній глибині.

Калібрування широкорамкового металодетектора здійснюється для кожного повного циклу лінійного очищення (розмінування), якщо інших вимог не встановлено виробником приладу.

Ширина смуги очищення (розмінування) дорівнює:

0,5 метра – якщо здійснювався пошук розтяжок за допомогою філера;

ширині пошукового елемента металодетектора – якщо наявні підтверджені дані щодо відсутності ВВП, що встановлені на розтяжках.

Висота пошукового елемента широкорамкового металодетектора над поверхнею землі повинна бути не більше 20 см (якщо інше не встановлено виробником приладу).

Одна смуга очищення (розмінування) перевіряється широкорамковим металодетектором не менше двох разів, при цьому рух здійснюється від направляючої рейки та у зворотному напрямку.

У разі виникнення сигналу здійснюється маркування місця його виявлення шляхом встановлення чотирьох 75-сантиметрових кілків з червоною верхівкою (рис. 4) з трьох доступних сторін.

У подальшому уточнення місця виникнення сигналу здійснюється за допомогою ручного металодетектору відповідно до порядку, зазначеного у підпункті 1.5.4 пункту 1 розділу V цієї СОП.

Після уточнення місця виникнення сигналу проводиться екскавація, відповідно до пункту 5 Розділу V цієї СОП.

3.7. Особливості проведення робіт на визначеній Смузі очищення (розмінування) за наявності природних або штучних перешкод

У разі наявності на визначеній Смузі очищення (розмінування) природних або штучних перешкод (повалених дерев, канав з водою, ярів тощо), що не дозволяють проведення робіт методом лінійного очищення (розмінування) з використанням широкорамкового металодетектора, подальше

проведення робіт здійснюється відповідно до порядку, зазначеного у підпункті 2.8 пункту 2 розділу V цієї СОП.

3.8. Підготовка та виконання робіт на наступній Смузі очищення (розмінування)

Після завершення всіх операцій з очищення (розмінування) визначеної Смузи очищення (розмінування) здійснюються заходи з підготовки наступної Смузи очищення (розмінування) відповідно порядку, зазначеного у пункті 2 та підпункту 3.2 пункту 3 розділу V цієї СОП.

4. Метод очищення (розмінування) за допомогою щупа

Метод очищення (розмінування) за допомогою щупа застосовується для виявлення мін різних типів, встановлених у ґрунт на глибину не більше 15 см.

Рішення щодо застосування методу очищення (розмінування) за допомогою щупа приймається у крайньому випадку, коли використання інших методів неможливе.

Очищення (розмінування) за допомогою щупа проводиться одночасно з екскавацією та здійснюється таким чином:

очищення (розмінування) за допомогою щупа сапер виконує стоячи на колінах з використанням Базової рейки (рис. 5);

щуп обережно заглиблюється в ґрунт по всій ширині базової рейки під максимальним кутом 30 градусів до поверхні землі;

очищення (розмінування) за допомогою щупа здійснюється по прямій лінії справаналіво або зліванаправо по всій ширині визначеної ділянки (рис. 27);

після визначення за допомогою щупа місця розташування та розміру вибухонебезпечного або металевго предмета проводиться зняття шару ґрунту для ідентифікації виявленого об'єкта.

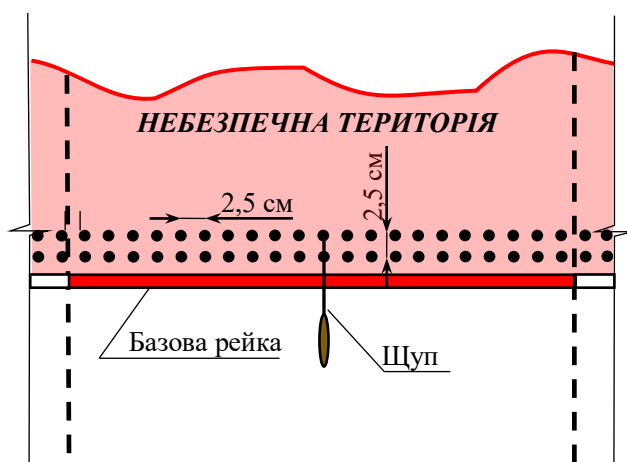

Рисунок 27. Схема проведення очищення (розмінування) за допомогою щупа

Очищення (розмінування) за допомогою щупа виконується з максимальною обережністю. Не дозволяється прикладати надмірне зусилля на щуп при його введенні у ґрунт.

У випадку, коли ґрунт сухий або твердий, може проводитися зволоження водою для його пом'якшення.

При очищенні (розмінуванні) за допомогою щупа у твердому ґрунті зменшується кут його введення для недопущення прикладання надмірного зусилля на нього.

5. Екскавація ґрунту

5.1. Загальна характеристика екскавації ґрунту

Екскавація ґрунту поділяється на:

сигнальну екскавацію;

повну екскавацію.

Проведення екскавації може здійснюватися за такими методами:

після маркування меж виявлення сигналу одразу проводиться екскавація;

проводиться маркування виявлених сигналів на всій визначеній смужі очищення (розмінування), після чого проводиться екскавація.

5.2. Проведення Сигнальної екскавації

Сигнальна екскавація застосовується при наявності меж сигналу, встановлених за допомогою металодетектора, та їх маркування маркерами та мірним трикутником.

Перед початком та під час проведення екскавації здійснюється уточнення меж сигналу за допомогою металодетектора у порядку, зазначеному у підпункту 1.5.4 підпункту 1.5. пункту 1 розділу V цієї СОП.

Після повторного виявлення меж сигналу за допомогою металодетектора проводиться екскавація ґрунту.

Екскавація ґрунту розпочинається з відстані не менш 20 см від нижньої крайньої межі виявленого сигналу, позначеного маркером та мірним трикутником.

За допомогою лопатки здійснюється поступова виїмка ґрунту для утворення траншеї шириною не менш 20 см та глибиною не менш 15 см.

Після утворення траншеї здійснюється поступове її підкопування у напрямку виявленого сигналу, поки не буде виявлено вибухонебезпечний або металевий предмет.

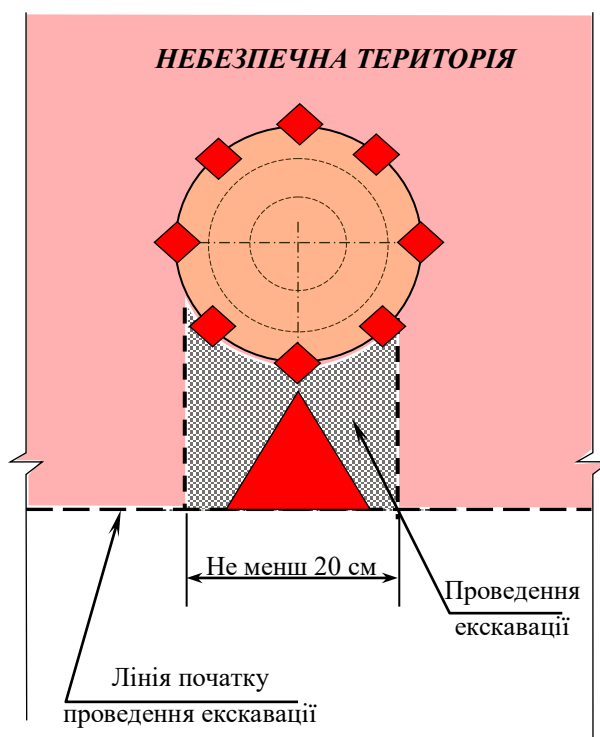

Рисунок 28. Сигнальна екскавація ґрунту

5.3. Проведення Повної екскавації

Проведення Повної екскавації здійснюються у випадках, коли використання металодетекторів не ефективно або неможливе за їх технічними характеристиками (наявність у ґрунті великої кількості дрібних феромагнітних матеріалів, виконання робіт у безпосередній близькості до ЛЕП тощо).

Проведення Повної екскавації здійснюється у такому порядку:

на безпечній території обладнується траншея шириною 120 см, глибиною 15 см та довжиною не менш 100 см, при цьому край траншеї повинен бути на відстані не менш 10 см від краю небезпечної ділянки (рис. 29);

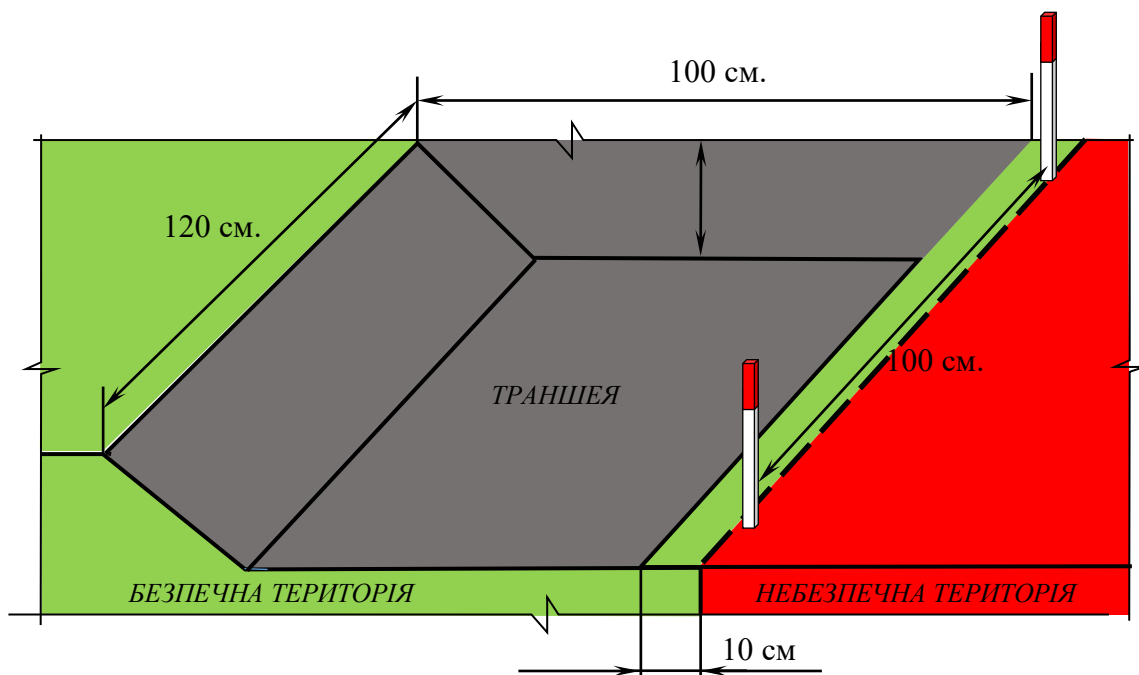

Рисунок 29. Траншея, що обладнується перед початком проведення Повної екскавації

після обладнання траншеї сапер розміщується на її дні та проводить поступове видалення ґрунту зі стінки траншеї на глибину, що дорівнює глибині перевірки за допомогою щупа у напрямку до небезпечної території. Видалення ґрунту здійснюється пошарово, при цьому товщина шару не повинна перевищувати 5 см;

видалення ґрунту розпочинається із середини стінки траншеї та проводиться у лівий та правий бік дотичними рухами лопатки;

видалений ґрунт переміщується у місце, що не заважає виконанню робіт сапером або складається у підготовлену тару та вивозиться у визначене місце.

У разі наявності твердого ґрунту дозволяється проводити його розрихлення за допомогою щупа, при цьому щуп вводиться у ґрунт на глибину не більш 2 – 3 сантиметрів.

5.4. Дії у разі виявлення вибухонебезпечного предмета під час проведення екскавації

При виявленні під час проведення Екскавації ґрунту вибухонебезпечного предмета сапер:

припиняє роботу та повідомляє начальника відділення (керівника робіт); збирає все обладнання та повертається до безпечної зони.

Начальник відділення (керівник робіт) оглядає місце виявлення вибухонебезпечного предмета та приймає рішення щодо:

знищення вибухонебезпечного предмета на місці виявлення;

продовження проведення екскавації для ідентифікації виявленого вибухонебезпечного предмета.

Продовження проведення екскавації місця виявлення ВВП здійснюється начальником відділення (керівником робіт) або особами, які призначені Наказом, що зазначений у пункті 4 Розділу III цієї СОП.

У ХОДІ ПРОВЕДЕННЯ ЕКСКАВАЦІЇ КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ТОРКАТИСЯ ВИЯВЛЕНОГО ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНОГО ПРЕДМЕТА.

Після завершення екскавації місця виявлення ВВП начальник відділення (керівник робіт) приймає рішення щодо:

знищення вибухонебезпечного предмета на місці виявлення;

вилучення та перенесення виявленого ВВП до Місця збору ВВП.

Перед проведенням вилучення ВВП з місця виявлення необхідно провести його зрушення за допомогою «саперної кішки».

У разі, якщо проведення очищення (розмінування) території та транспортування і знищення виявлених ВВП здійснюється різними підрозділами, рішення щодо вилучення, приймається начальником відділення, що виконує роботи з транспортування та знищення ВВП.

Начальник відділення, що виконує роботи з транспортування та знищення ВВП, організовує проведення робіт із знищення ВВП на місці виявлення або вилучення, перенесення, завантаження, транспортування та знищення ВВП силами підпорядкованого особового складу.

У разі прийняття рішення щодо знищення вибухонебезпечного предмета на місці виявлення весь особовий склад з обладнанням та інструментом

відводиться на безпечну відстань за винятком саперів, задіяних для підготовки підривних робіт.

Після проведення знищення ВВП на місці виявлення проводиться пошук та видалення його залишків та осколків, а утворені воронки та траншеї повинні бути засипані.

Місце знищення ВВП позначається кілком з жовтою верхівкою (рис. 4) або маркером жовтого кольору.

6. Проведення внутрішнього контролю якості

6.1. Внутрішній контроль якості при лінійному очищенні (розмінуванні)

Внутрішній контроль якості при лінійному очищенні (розмінуванні) здійснюється начальником відділення та керівником робіт. Проведення контролю якості здійснюється щодня.

6.1.1. Проведення внутрішнього контролю якості начальником відділення

Перед початком проведення робіт начальник відділення контролює проведення перевірки та калібрування металодетекторів.

Після завершення обстеження (розмінування) ділянки визначеної смуги очищення (розмінування) начальником відділення щодня здійснюється контроль якості з використанням такого ж металодетектора. При цьому металодетектор переміщується на ширину пошукового елемента в одному напрямку, але дотримуючись 10 сантиметрової смуги перекриття.

Контролю якості підлягає 100 % очищеної (розмінованої) ділянки визначеної смуги очищення (розмінування) при використанні ручного металодетектору та не менше 20 %, якщо використовувався широкорамковий металодетектор.

Після завершення очищення розмінування всієї визначеної смуги очищення (розмінування) здійснюється повторне проведення контролю якості проведених робіт.

У разі виникнення сигналу металодетектора при проведенні контролю якості начальник відділення викликає сапера для подальшого встановлення меж виникнення сигналу та екскавації проведення та пошуку ВВП методом очищення (розмінування) за допомогою щупа з повною екскавацією ґрунту.

Межі проведення контролю якості начальником відділення маркуються кілками з сіро-білою верхівкою (рис. 10).

6.1.2. Проведення внутрішнього контролю якості керівником робіт

Керівник робіт проводить контроль якості після проведення контролю якості начальником відділення.

Контроль якості керівником робіт здійснюється щодня в обсязі не менш 10 % обстеженої (розмінованої) ділянки визначеної смуги очищення (розмінування).

Після завершення очищення (розмінування) всієї визначеної смуги очищення (розмінування) керівником робіт здійснюється повторне проведення контролю якості проведених робіт у обсязі не менш 10 % очищеної (розмінованої) території.

Межі проведення контролю якості керівником робіт маркуються кілками з чорно-білою верхівкою (рис. 10).

У випадку, коли начальник відділення виконує функції керівника робіт, проведення контролю якості здійснюється відповідно до підпункту 6.1.1. пункту 6. розділу V цієї СОП, а маркування меж проведення контролю якості здійснюється кілками з чорно-білою верхівкою (рис. 10).

6.2. Внутрішній контроль якості при проведенні Повної екскавації ґрунту

Внутрішній контроль якості при проведенні Повної екскавації ґрунту здійснюється начальником відділення (керівником робіт) протягом всього робочого дня шляхом систематичного контролю за порядком виконання робіт та заміру глибини траншеї, утвореної під час повної екскавації (не менш 15 см).

6.3. Виявлення у ході проведення внутрішнього контролю якості порушень сапером порядку проведення очищення (розмінування)

У разі виявлення під час проведення внутрішнього контролю якості пропущеного сигналу або невідповідності глибини траншеї, утвореної під час повної екскавації визначеному параметру, начальник відділення (керівник робіт) повинен:

вважати місце виявлення порушення небезпечною зоною, яка потребує повторного проведення процедур очищення (розмінування);

зробити попередження саперу та вказати, яке порушення ним допущено;

зробити запис про пропущений сигнал у формі порушень СОП (додаток 4);

прийняти рішення щодо продовження виконання завдань сапером, що допустив порушення;

доручити саперу провести повторно процедуру пошуку сигналу, маркування його меж та екскавацію ґрунту або привести траншею, утворену під час повної екскавації до встановленого параметру.

7. Особливості проведення робіт з очищення (розмінування)

7.1. Процедура пошуку пропущених мін на встановленому мінному полі

Процедура пошуку пропущених мін проводиться у випадках, коли відома схема встановлення мінного поля та крок мінування, у місцях, де міна повинна знаходитись, однак відповідний сигнал її наявності відсутній.

На підставі відомостей щодо місць виявлених мін на мінному полі під час проведення робіт з очищення (розмінування) начальник відділення визначає схему розташування мін та середню величину кроку мінування.

У випадку, коли під час проведення робіт з очищення (розмінування) мінного поля не виявлено чергову міну від попередньої на відстані встановленого кроку мінування, вважається, що міна перемістилася, відсутня або заглиблена.

У цьому випадку проводиться процедура пошуку пропущених мін.

Площа ділянки, на якій проводиться пошук пропущеної міни, залежить від схеми їх розташування на конкретній ділянці виконання робіт з очищення (розмінування).

Процедура пошуку пропущених мін проводиться у такому порядку:

1) Коли сапер досягає місця очікуваного встановлення наступної міни та встановлює відсутність відповідного сигналу, він повинен:

відійти назад на 50 см від очікуваного місця розташування міни та провести повну екскавацію до глибини 15 см по всій ширині базової рейки;

під час просування вперед, сапер повинен перед собою перевіряти дно викопаної траншеї, використовуючи металодетектор з метою виявлення сигналу від міни, що імовірно знаходиться на глибині понад 15 сантиметрів;

продовжити цю процедуру до тих пір, поки не пройде місце встановлення очікуваної міни на відстань 50 сантиметрів від неї (утворюється квадрат розміром 1м x 1м);

при отриманні сигналу під час перевірки дна викопаної траншеї проводиться уточнення його меж та маркування у порядку, визначеному підпункту 1.5.4 підпункту 1.5. пункту 1 розділу V цієї СОП.

2) У разі встановлення відсутності міни місце, де вона повинна була знаходитися, позначається кілком з жовтою верхівкою (рис. 4) або маркером жовтого кольору. Після маркування продовжується проведення робіт з очищення (розмінування) ділянки до місця встановлення наступної міни.

У випадку, коли на одному ряду мінного поля виявляється відсутність понад двох мін, процедура пошуку пропущених мін проводиться не менш трьох разів.

Процедура пошуку пропущених мін у межах одного ряду мінного поля припиняється, якщо було виявлено третій випадок відсутності мін у місцях їх очікуваного встановлення.

7.2. Очищення (розмінування) ділянки з високим вмістом феромагнітних матеріалів

На ділянках з високим вмістом феромагнітних матеріалів, де використання металодетектору неефективне, проведення очищення (розмінування) здійснюється у порядку, зазначеному у пунктах 4 та 5 Розділу V цієї СОП

7.3. Проведення очищення (розмінування) у місцевості з особливими умовами

7.3.1. Пошук ВВП у кам'янистому ґрунті

Пошук ВВП, які встановлені (знаходяться) у кам'янистому ґрунті, проводиться у такому порядку:

проводиться видалення всього каміння з визначеної ділянки очищення (розмінування), яке піднімається виключно у напрямку догори;

каміння, яке викликає підозру щодо його встановлення на міну для її спрацювання від розвантаження, попередньо зрушують з міста за допомогою «саперної кішки»;

у разі неможливості зрушення каміння з місця за допомогою «саперної кішки» проводиться його обкопування на глибину не менш 15 см для виключення імовірності знаходження ВВП під цим камінням;

вилучену породу розміщують таким чином, щоб не заважати проведенню робіт з очищення (розмінування) та забезпечити вільний прохід у разі проведення евакуації.

7.3.2. Проведення очищення (розмінування) ділянки з наявністю перешкод

Під час проведення очищення (розмінування) на визначеній ділянці можуть бути наявні перешкоди, які поділяються на два типи:

перешкоди, розташовані над поверхнею землі (покинуті транспортні засоби, дерева, що впали, дротові загородження або огорожі, трупи тощо);

перешкоди, розташовані нижче рівня землі (колишні траншеї на оборонних позиціях, канави та вирви, береги річок або струмків тощо).

У випадках наявності перешкод застосовується процедура їх очищення (розмінування):

1) Очищення (розмінування) перешкод, розташованих над рівнем землі:

навколо перешкоди по її всьому периметру проводиться очищення смуги шириною не менше 2 метри, при цьому торкатися самої перешкоди заборонено;

проводиться очищення (розмінування) ділянки з одного боку перешкоди площею не менш площі самої перешкоди;

проводиться візуальний огляд перешкоди на імовірну наявність ВВП;

проводиться дистанційне переміщення перешкоди на очищену (розміновану) ділянку шляхом перетягування з використанням мотузок, ланцюгів, тросів. При цьому особовий склад, задіяний до переміщення перешкоди, повинен знаходитися за укриттям. Також для переміщення перешкоди може використовуватися техніка, обладнана захисною (броньованою) стінкою між кузовом та кабіною;

обстеження (розмінування) ділянки, на якій знаходилася перешкода, розпочинається не раніше ніж через 20 хвилин після її переміщення;

вивільнення перешкоди від мотузок, ланцюгів, тросів, а також детальне обстеження перешкоди на наявність ВВП проводиться не раніше ніж через 20 хвилин, після її переміщення.

2) Очищення (розмінування) перешкод, розташованих нижче рівня землі

у разі наявності на визначеній ділянці перешкоди, розташованої нижче рівня землі, смуга очищення (розмінування) розміщується під кутом 90° до однієї зі сторін перешкоди та повинна закінчуватися на відстані не менше 50 см від її краю;

залежно від глибини перешкоди для забезпечення доступу на її дно на безпечній території, яка прилегла до смуги очищення (розмінування) обладнується спуск;

в залежності від характеру перешкоди її очищення (розмінування) здійснюється одним із методів, зазначених у цій СОП;

процедура очищення (розмінування) перешкоди, розташованої нижче рівня землі, здійснюється двома саперами, при цьому один сапер контролює дії іншого.

VI. Особливості забезпечення безпеки при проведенні очищення (розмінування)

Загальні вимоги щодо заходів безпеки під час проведення робіт з очищення (розмінування) визначені у СОП 10.10-40/ДСНС «Заходи безпеки під час розмінування». Особливості, що стосуються забезпечення безпеки при проведенні очищення (розмінування) наведені нижче у цій СОП.

1. Засоби індивідуального захисту

Особовий склад, що безпосередньо виконує роботи з очищення (розмінування), повинен бути забезпечений засобами індивідуального бронезахисту відповідно до Норми 17 – Табельна належність оснащення та засобів відділення піротехнічних робіт, затвердженої наказом ДСНС від 05.11.2018 № 645 «Про внесення змін до Норм табельної належності, витрат і термінів експлуатації пожежно-рятувального, технологічного і гаражного обладнання, інструменту, індивідуального озброєння та спорядження, ремонтно-експлуатаційних матеріалів підрозділів ДСНС України».

Крім цього, створюється резерв засобів індивідуального бронезахисту у кількості 3 комплекти для забезпечення осіб, які прибули для відвідування чи інспектування проведення робіт з очищення (розмінування).

ЗНАХОДИТИСЯ В МЕЖАХ ЗОНИ РОЗМІНУВАННЯ БЕЗ ЗАСОБІВ ІНДИВІДУАЛЬНОГО БРОНЕЗАХИСТУ КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ.

Особовому складу, що безпосередньо виконує роботи з очищення (розмінування) та особам, які прибули для відвідування чи інспектування, дозволяється знімати засоби індивідуального бронезахисту під час перебування у місцях розташування транспортних засобів (МРТС), зберігання обладнання (МЗО) та відпочинку (МВ), а також у польовому медичному пункті (ПМП) та туалеті (WC).

Зняті засоби індивідуального бронезахисту повинні знаходитись у місцях, захищених від прямих сонячних променів.

При використанні засобів індивідуального бронезахисту необхідно дотримуватися правила їх експлуатації, визначених виробником, у тому числі:

засоби індивідуального бронезахисту повинні бути правильно відрегульовані та закріплені;

засоби захисту органів зору повинні бути налаштовані належним чином для забезпечення їх надійного фіксування на голові при виконанні робіт.

У разі використання в якості засобу захисту органів зору захисного візора необхідно дотримуватися таких правил:

під час перебування на ділянці розмінування та виконанні робіт з очищення (розмінування) захисний візор завжди повинен бути опущеним (допускається підняття захисного візора у випадку проведення візуального пошуку ВВП з дозволу начальника відділення (керівника робіт);

піднімати та опускати захисний візор необхідно обережно, тримаючись за його край великим пальцем однієї руки, при цьому не дозволяється торкатися зовнішньої частини захисного візора для недопущення його забруднення або пошкодження;

очищення захисного візора здійснюється у спосіб, визначений виробником;

щодня проводиться перевірка та регулювання (за необхідності) гвинтових з'єднань захисного візора.

2. Особливості забезпечення безпеки при виконанні робіт з очищення (розмінування) на ділянці розмінування

2.1. Начальник відділення (керівник робіт) щодня перед початком виконання робіт з очищення (розмінування) зобов'язаний перевіряти справність засобів радіозв'язку, наявність в особового складу індивідуальних аптечок та джгутів, а також наявність і якість радіозв'язку з особовим складом, пунктом управління, медичним працівником та водієм медичного автомобіля.

2.2. Особовий склад, а також особи, що прибули для відвідування або інспектування, зобов'язані перед висуванням до визначених ділянок очищення (розмінування) залишити мобільні телефони, сторонні металеві предмети, сигарети, будь які запалювальні засоби і пристрої. Місце та порядок зберігання зазначених особистих речей визначається начальником відділення (керівником робіт).

2.3. Під час виконання робіт з очищення (розмінування) необхідно дотримуватися мінімальних безпечних відстаней між працюючими саперами, а саме:

під час роботи на території з наявністю:

протипіхотних фугасних мін та протитанкових мін – не менш 25 метрів;

протипіхотних осколкових мін та інших ВВП, встановлених на розтяжці – в залежності від уражаючих характеристик виявлених ВВП, але не менш 50 метрів;

інших вибухонебезпечних предметів (артилерійських, авіаційних інженерних боєприпасів тощо) – не менш 25 метрів.

2.4. У разі наближення до ділянки очищення (розмінування) на мінімальну безпечну відстань осіб, які прибули для відвідування чи інспектування, роботи з очищення (розмінування) припиняються.

При проникненні на ділянку очищення (розмінування) сторонніх осіб або тварин роботи з очищення (розмінування) припиняються негайно, а особовий склад відводиться на мінімальну безпечну відстань від місця виконання робіт.

2.5. Відновлення пошкоджених (зруйнованих) елементів систем маркування, встановлених на ділянці очищення (розмінування), здійснюється силами відділення, що проводить роботи на цій ділянці.

2.6. Перевірка медичного обладнання та лікарських засобів (препаратів) здійснюється медичним працівником перед виїздом із місця розташування підрозділу на місця виконання робіт з очищення (розмінування) та безпосередньо перед початком роботи.

ПЕРЕВІРКА МЕДИЧНОГО ОБЛАДНАННЯ ТА ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ (ПРЕПАРАТІВ) НЕКВАЛІФІКОВАНИМИ ПРАЦІВНИКАМИ КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ.

Медичний працівник зобов'язаний скласти список всього особового складу, залученого до виконання та забезпечення проведення робіт з очищення (розмінування) за формою, наведеною у додатку 5. Один екземпляр списку надається до визначених лікувальних закладів, до яких планується евакуація постраждалих.

Відомості щодо осіб, які прибули для відвідування або інспектування, вносяться медичним працівником до Відомості реєстрації відвідувачів у зоні проведення робіт з очищення (розмінування) територій, форма якого наведена у додатку 6.

2.7. Медичний автомобіль повинен знаходитися постійно у зоні розмінування на окремій площадці в межах майданчику розташування транспортних засобів (МРТС). Місце розташування медичного автомобіля повинно забезпечувати швидке завантаження постраждалого та безперешкодний виїзд автомобіля за межі зони розмінування з мінімальною кількістю маневрів. Постійний запас палива медичного автомобіля повинен забезпечувати безупинну доставку постраждалого до визначеного медичного закладу, але не менш ніж на 250 км пробігу.

У разі відсутності в межах зони розмінування медичного автомобіля роботи з очищення (розмінування) припиняються до моменту його повернення.

3. Евакуація постраждалих та дії особового складу підрозділу у разі виникнення нещасного випадку.

3.1 Загальний положення

Перед початком робіт з очищення (розмінування) визначеної зони розмінування територіальним органом управління або відповідним формуванням центрального підпорядкування ДСНС, розробляється План медичної евакуації постраждалих.

План медичної евакуації постраждалих затверджується керівником територіального органу управління ДСНС, у зоні відповідальності якого виконуються роботи або його заступником, до функцій і завдань якого належить організація робіт з гуманітарного розмінування та погоджується із керівництвом відповідних медичних закладів.

У Плані медичної евакуації постраждалих відображається:

перелік визначених медичних закладів, до яких планується евакуація постраждалих;

відстань до визначених медичних закладів від місця виконання робіт;

маршрут руху до визначених медичних закладів;

контактні телефони керівництва медичного закладу, приймального відділення, станції швидкої допомоги;

інші відомості, що забезпечать проведення евакуації постраждалого та його транспортування до медичного закладу у максимально короткий термін.

3.2. Проведення тренувань з медичної евакуації

Тренування з медичної евакуації проводиться перед початком виконання робіт з очищення (розмінування) нової зони розмінування та у подальшому – щотижня протягом усього періоду проведення робіт.

Тренування проводить начальник відділення (керівник робіт).

По завершенню проведення тренування начальник відділення (керівник робіт) проводить з особовим складом підсумки та аналіз дій під час медичної евакуації постраждалого.

4. Обов'язки посадових осіб та порядок дій особового складу у разі виникнення нештатної ситуації

4.1. Загальні обов'язки у разі виникнення нештатної ситуації

Щодня перед початком виконання робіт начальник відділення (керівник робіт) зобов'язаний:

довести звукові, візуальні та інші сигнали відповідно до Переліку сигналів, наведеного у додатку 7;

визначити місця збору особового складу у разі виникнення нештатної ситуації та особовий склад, що залучатиметься для надання допомоги у проведенні евакуації постраждалого з місця виникнення інциденту до медичного автомобіля;

уточнити маршрути руху особового складу до визначених місць збору та евакуації постраждалих, можливі місця завантаження постраждалого на медичний автомобіль.

Почувши (побачивши) звукові (візуальні) ознаки вибуху, весь особовий склад негайно припиняє виконання робіт та зі своїм обладнанням переміщується по стартовим і допоміжним проходам до визначених місць на безпечній території.

У випадку підриву та знаходження постраждалого на небезпечній території (або у разі підозри, що інцидент стався на безпечній території від спрацювання пропущеної міни) особовим складом, визначеним для надання допомоги з евакуації постраждалого, виконуються такі дії:

проводиться перевірка та очищення смуги до постраждалого, а також ділянки поряд з ним (ширина смуги та ділянки повинна забезпечувати доступ до постраждалого, його завантаження на носі та евакуацію до медичного автомобіля);

очищена смуга до постраждалого та ділянка поряд з ним маркується за допомогою маркерів або нанесенням фарбою полос безпосередньо на ґрунт (трав'яний покрив).

КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ НАБЛИЖАТИСЯ ДО ПОСТРАЖДАЛОГО, ПОКИ НЕ БУДЕ ЗДІЙСНЕНО ПЕРЕВІРКУ, ОЧИЩЕННЯ ТА МАРКУВАННЯ СМУГИ ДО ПОСТРАЖДАЛОГО ТА ДІЛЯНКИ ПОРЯД З НИМ.

Порядок дій щодо завантаження на носі постраждалого, його перенесення та завантаження у медичний автомобіль визначається медичним працівником безпосередньо під час проведення медичної евакуації.

4.2. Обов'язки начальника відділення (керівника робіт) у разі виникнення нештатної ситуації

4.2.1. У разі виникнення нештатної ситуації начальник відділення (керівник робіт) повинен:

оповістити особовий склад за сигналами, визначеними у додатку 7;

повідомити медичного працівника про місце та характер нештатної ситуації, що виникла;

забезпечити виведення особового складу до визначених місць збору на безпечній території та перевірити його наявність;

провести візуальний огляд місця виникнення події, для визначення порядку подальших дій.

4.2.2. У разі виникнення нештатної ситуації, пов'язаної із підривом особового складу, начальник відділення (керівник робіт) повинен:

повідомити медичного працівника про місце виникнення події;

забезпечити виведення особового складу до визначених місць збору на безпечній території та перевірити наявність особового складу;

встановити зв'язок з постраждалим (якщо це можливо) або візуальний контакт;

організувати силами визначеного особового складу перевірку і очищення смуги до постраждалого та ділянки поряд з ним (у разі необхідності);

організувати спільно з медичним працівником завантаження постраждалого на носі та його евакуацію до медичного автомобіля (порядок дій щодо завантаження на носі постраждалого, його перенесення та завантаження у медичний автомобіль визначається медичним працівником безпосередньо під час проведення медичної евакуації);

після відправлення постраждалого до визначеного медичного закладу здійснити доповідь щодо виникнення нештатної ситуації керівництву;

організувати огороження місця виникнення події з метою недопущення сторонніх осіб та забезпечити знаходження на місці виникнення події приладів і обладнання, що використовувалося постраждалим.

У випадку, якщо внаслідок події постраждав медичний персонал, начальник відділення (керівник робіт) організовує медичну евакуацію постраждалих силами визначеного особового складу та за допомогою наявних транспортних засобів.

ВСІ ДОПОВІДІ ЩОДО НЕШТАТНОЇ СИТУАЦІЇ, ПОВ'ЯЗАНОЇ ІЗ ПІДРИВОМ ОСОБОВОГО СКЛАДУ, ЗДІЙСНЮЮТЬСЯ ВИКЛЮЧНО ПІСЛЯ ПРОВЕДЕННЯ МЕДИЧНОЇ ЕВАКУАЦІЇ ПОТЕРПІЛОГО ІЗ ЗОНИ РОЗМІНУВАННЯ.

4.3. Обов'язки особового складу, що виконує роботи з очищення (розмінування) визначених ділянок у разі виникнення нештатної ситуації

У разі виникнення нештатної ситуації особовий склад, що виконує роботи з очищення (розмінування) визначених ділянок, повинен:

отримавши відповідний сигнал (додаток 7), негайно припинити роботу, встановити маркування щодо закриття проходу (смуги) (рис. б);

зібрати обладнання (засоби механізації), що використовувалися та висунутися до визначеного місця збору.

За вказівкою начальника відділення (керівника робіт):

здійснити заходи щодо перевірки та очищення смуги до постраждалого та ділянки поряд з ним (ширина смуги та розмір ділянки повинні забезпечувати доступ до постраждалого, його завантаження на носі та евакуацію до медичного автомобіля);

взяти участь у медичній евакуації постраждалого до медичного автомобіля, при цьому неухильно дотримуватися всіх вказівок медичного працівника.

5. Порядок проведення розслідування та облік нещасних випадків під час очищення (розмінування)

Порядок проведення розслідування та облік нещасних випадків здійснюється відповідно до СОП 10.10-40/ДСНС «Заходи безпеки під час розмінування» та інших нормативно-правових актів у сфері охорони праці.

VII. Документування проведення очищення (розмінування) територій ручним способом

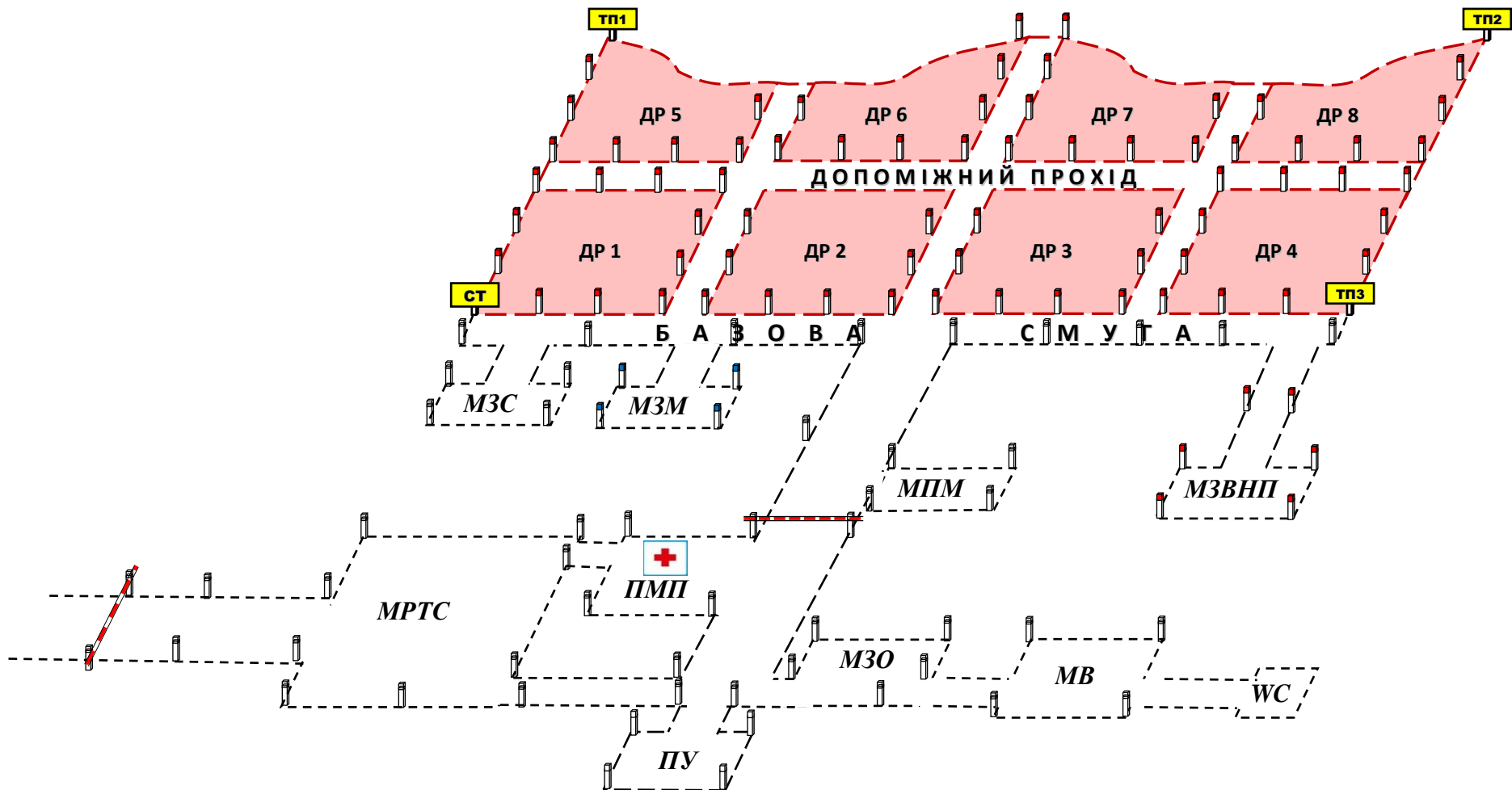
Під час виконання завдань щодо очищення (розмінування) територій ручним способом оформлення робочих документів здійснюється відповідно до форм, визначених у додатках 1 – 12 цієї СОП.

Директор Департаменту
реагування на надзвичайні ситуації

Володимир ДЕМЧУК

Додаток 1
до Стандартної оперативної процедури 09.10/ДСНС
«Порядок проведення органами та підрозділами цивільного
захисту очищення (розмінування) територій, забруднених
вибухонебезпечними предметами, ручним способом»

Типова схема облаштування зони розмінування

Додаток 2

до Порядку проведення органами та підрозділами цивільного захисту очищення (розмінування) територій, забруднених вибухонебезпечними предметами, ручним способом

ПОГОДЖЕНО

(керівник місцевого органу виконавчої влади,
підприємства тощо)

(підпис, прізвище та ініціали)

«___» _____ 20__ р.

М. П.

ЗАТВЕРДЖУЮ

(керівник територіального органу управління/формування
центрального підпорядкування ДСНС)

(спеціальне звання, підпис, прізвище та ініціали)

«___» _____ 20__ р.

М. П.

АКТ № _____
виконання робіт з очищення (розмінування) місцевості
від вибухонебезпечних предметів
«___» _____ 20__ р.

Піротехнічним (и) підрозділом (ами) _____

(територіальний орган управління/формування ДСНС)

складено цей акт про те, що особовим складом зазначеного (их) піротехнічного (их) підрозділу (ів) відповідно до наказу (ів) начальника _____ від «___» _____ 20__ р. № _____ виконано в районі (за адресою) роботи з очищення (розмінування) місцевості від вибухонебезпечних предметів ручним способом та їх знешкодження (знищення):

(населений пункт, вулиця, номер дома, (інші орієнтири) та координати місця виявлення ВНП)

Під час виконання робіт:

1. «___» _____ 20__ року проведено очищення від ВНП ділянки площею _____ м кв / _____ га на глибину _____ метра.

2. Виявлено _____ од. (_____) вибухонебезпечних предметів, у тому числі:

(для ВНП наводиться кількість, перелік та категорійність, для вибухових речовин – маса та їх перелік)

3. Вилучення (знешкодження) ВНП проведено з _____ год. _____ хв. по _____ год. _____ хв. «___» _____ 20__ року

4. Вилучені ВНП у кількості _____ од. (кг) транспортовано та з _____ год. _____ хв. по _____ год. _____ хв. «___» _____ 20__ року знищені у районі:

5. Витрачено: вибухової речовини _____ кг.,

(тип ВР) (кількість)

засобів підризу _____ од. отриманих за накладною

(тип ЗП) (кількість)

від «___» _____ 20__ року № _____

6. Випадків підриву, загибелі, поранень людей не допущено, ушкоджень, заподіяних суб'єктам господарювання,

(не завдано, якщо завдано, то вказується позаштатна ситуація)

7. Залучалося _____ осіб, відпрацьовано _____ людино/годин.

8. Використовувалася техніка:

9.1. Групи (відділення) піротехнічних робіт (пошуку ВНП):

для перевезення особового складу та оснащення: _____ н/з _____
(min)

для перевезення ВР, ЗП та ВВП _____ н/з _____
(min)

9.2. Групи (відділення) піротехнічних робіт (знешкодження (знищення) ВВП):

для перевезення особового складу та оснащення: _____ н/з _____
(min)

для перевезення ВР, ЗП та ВВП: _____ н/з _____
(min)

9.3. Для забезпечення робіт _____ од, від _____

Начальник групи (відділення)
піротехнічних робіт (пошуку ВНП)

Особовий склад:

(посада)

(посада)

(посада)

(посада)

(підпис) _____
(прізвище та ініціали)

(підпис) _____
(прізвище та ініціали)

(підпис) _____
(прізвище та ініціали)

(підпис) _____
(прізвище та ініціали)

Начальник групи (відділення)
піротехнічних робіт (знешкодження
(знищення) ВВП):

Особовий склад:

(посада)

(посада)

(посада)

(посада)

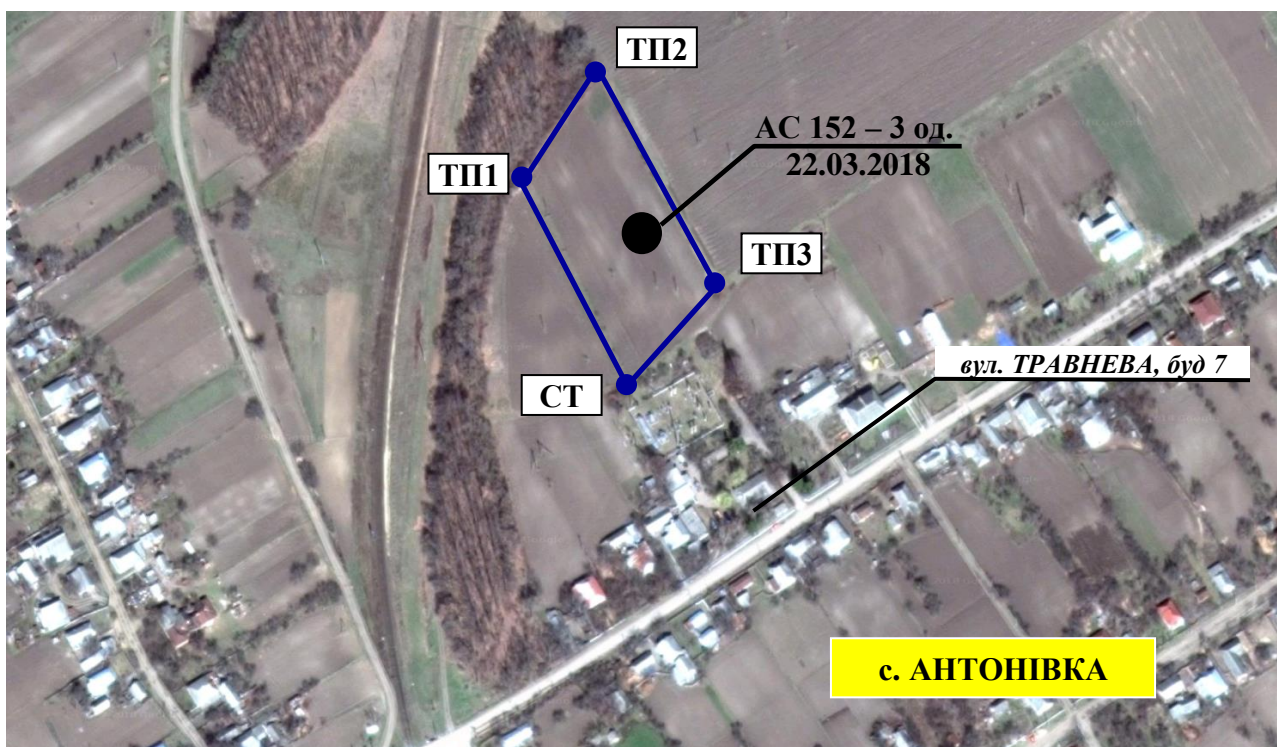
(підпис) _____
(прізвище та ініціали)

(підпис) _____
(прізвище та ініціали)

(підпис) _____
(прізвище та ініціали)

(підпис) _____
(прізвище та ініціали)

СХЕМА
місця виявлення вибухонебезпечного предмета

Система координат:	WGS 1984 або інша, що визначена
Формат координат:	Градуси (градуси, хвилини/градуси хвилини, секунди)

Координати місця виявлення ВНП		
	X	Y
С	48, 5608	37, 2356

Координати території проведення технічного обстеження		
	X	Y
СТ	48, 5608	37, 2356
ТП1	48, 61256	37, 25645
ТП2	48, 56891	37, 23568
ТП3	48, 58963	37, 25693

Начальник групи (відділення)
(пошуку ВНП):

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

Начальник групи (відділення)
(знешкодження (знищення) ВНП):

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

Додаток 3
до Порядку проведення органами та підрозділами цивільного захисту очищення (розмінування) територій, забруднених вибухонебезпечними предметами, ручним способом

Щоденний звіт _____

про проведення робіт із _____

(технічне обстеження / очищення (розмінування) районів ведення бойових дій /

очищення (розмінування) ручним способом)

Дата проведення робіт: дата/місяць/рік Найменування підрозділу: _____

Місце проведення робіт: область: _____ Район: _____

Приналежність до ОТГ: _____ Населений пункт _____ Код КОАТУУ _____

№ завдання (за наявності): _____ Найменування завдання (за наявності): _____

Тип проведених робіт: технічне обстеження очищення (розмінування) району ведення бойових дій очищення (розмінування) територій ручним способом

Глибина очищення (обстеження) _____ Всього ВВП за день, од _____ Всього ВВП на ділянці, од _____

№ з/п	Прізвище, ініціали сапера	БС	№ проходу	№ ДР	Тип місцевості*	Спосіб проведення робіт*	Очищена територія, м ²
1							
2							
3							
4							
Всього за день							
Всього на ділянці							

Виявлені ВНП		Координати виявлених ВНП (система координат: _____ (<i>УСК/WGS/UTM</i>))		Глибина виявлення	Найменування ВНП
тип*	кількість	X	Y		

Щоденний контроль якості

№ з/п	БС	№ проходу	№ ДР	Перевірена територія, м ²	Обладнання	Контроль якості провів	Коментарі / Зауваження

Начальник відділення (групи):

_____ (спеціальне звання)

_____ (прізвище, ініціали)

_____ (підпис)

Керівник робіт:

_____ (посада)

_____ (спец. звання)

_____ (Прізвище, ініціали)

_____ (підпис)

Примітка: У випадку, коли начальник відділення одночасно призначений керівником робіт з очищення (розмінування) або проведення технічного обстеження, щоденний звіт підписується ним, як керівником робіт.

Перелік факторів, які можуть впливати на ефективність виконання робіт

☐	високе забруднення феромагнітними матеріалами	☐	значна нерівність рельєфу (наявність горбів, схилів, ярів тощо)
☐	наявність рослинності, що потребує видалення	☐	тип ґрунту (твердий, кам'янистий тощо)
☐	обізнаність групи із районом виконання завдання	☐	несприятливі погодні умови
☐	обладнання (застаріле, несправне тощо)	☐	наявність високовольтних ліній електропередач
☐	наявність підземних комунікацій та конструкцій (кабеля, різноманітні трубопроводи, системи поливу тощо)	☐	інше (<i>вказати</i>) _____

ПРИМІТКА: прийняті скорочення

Елементи зони розмінування

☐ БС	– базова смуга;	☐ ДР	– ділянка розмінування;

Тип місцевості

☐ ЖР	– житлові райони	☐ ОЖЗ	– об'єкти життєзабезпечення	☐ СГ	– сільське господарство	☐ ЛГ	– лісове господарство
☐ ОТІ	– об'єкти транспортної інфраструктури	☐ ОСІ	– об'єкти соціальної інфраструктури	☐ ОБІ	– об'єкти промислової	☐ ІНШ	– інше (зазначити)
☐ ПЗФ /ПРО	– природно-заповідний / природоохоронний фонд	☐ ВА	– водні акваторії				

Способи проведення робіт

ОРВБД-В	– очищення (розмінування) поверхні ґрунту шляхом візуального пошуку без використання металодетектора	ОРВБД-ВМ	– очищення (розмінування) поверхні ґрунту шляхом візуального пошуку із використанням металодетектора
ОРВБД-М	– очищення (розмінування) шару ґрунту з використанням ручного металодетектора	ОРВБД-ШД	– очищення (розмінування) шару ґрунту з використанням широко-рамкового металодетектора
ОЛ-ОП	– «одна людина – один прохід»	ЛО-М	– лінійне очищення (розмінування) з використанням металодетектора
ЛО-ШРМ	– лінійне очищення (розмінування) з використанням широко-рамкового металодетектора	ОР-ЗМР	– очищення (розмінування) за допомогою засобів механічного розмінування
ОР-ЩП	– очищення (розмінування) за допомогою щупа	ОР-КЛГ	– очищення (розмінування) кінологічним способом

Виявлені вибухонебезпечні предмети

АБ	– авіаційна бомба	Т	– торпеда	АС	– артилерійський (танковий) снаряд	ММ	– мінометна міна
РС	– реактивний боєприпас	ППМ	– протипіхотна міна	ПКМ	– протикарабельна (проти десантна) міна	ПТМ	– протитанкова (протитранспортна) міна
КЕ	– касетний елемент	МП	– міна-пастка	ІБ	– інженерні боєприпаси (за винятком мін)	КБ	– касетний боєприпас
Гр	– граната (ручна, реактивна, постріл)	П	– підричник	БСЗ	– боєприпаси до стрілецької зброї	ВР/П	– вибухові речовини / пороха
СВП	– саморобні вибухові пристрої						

Додаток 5
до Порядку проведення органами та підрозділами цивільного захисту очищення (розмінування) територій, забруднених вибухонебезпечними предметами, ручним способом

СПИСОК

особового складу _____,
який виконує завдання з очищення (розмінування) територій, забруднених вибухонебезпечними предметами, ручним способом

№ з/п	Посада	Звання	Прізвище, ім'я та по батькові	Група крові та резус	Серія та номер паспорта	Мобільний телефон

Додаток 6
до Порядку проведення органами та підрозділами цивільного захисту очищення (розмінування) територій, забруднених вибухонебезпечними предметами, ручним способом

ВІДОМІСТЬ реєстрації відвідувачів у зоні проведення робіт з очищення (розмінування) територій

Найменування підрозділу: _____

Місце проведення робіт: _____

Керівник підрозділу (робіт): _____

Дата візиту: _____ 20__ р.

Час приїзду: _____ Час від'їзду: _____

№ з/п	Ім'я та прізвище	Організація	Контактний номер телефону	Група крові (резус)	Алергічні реакції	Причина візиту	Підпис про отримання інструктажу

Примітка: підписуючи реєстраційну форму для відвідувачів, всі відвідувачі визнають, що вони отримали, зрозуміли і повністю дотримуються інструктажу з техніки безпеки, який надано керівником підрозділу (робіт) та погоджуються з тим, що ДСНС не несе відповідальності за імовірні ризики та можливу небезпеку для життя та здоров'я відвідувачів, що можуть виникнути під час відвідування зони розмінування.

У зоні проведення робіт з очищення (розмінування) території, з урахуванням міжнародного досвіду, одночасно може перебувати не більше шести відвідувачів.

Продовження додатку 6
до Порядку проведення органами
та підрозділами цивільного
захисту очищення (розмінування)
територій, забруднених
вибухонебезпечними предметами,
ручним способом

РЕКОМЕНДАЦІЇ

щодо проведення інструктажу відвідувачів у зоні
проведення робіт з очищення (розмінування) територій, забруднених
вибухонебезпечними предметами, ручним способом

1. Загальні вимоги

Усі відвідувачі, які прибувають до зони проведення органами та підрозділами цивільного захисту заходів із очищення (розмінування) територій, забруднених вибухонебезпечними предметами, ручним способом, повинні узгодити свій візит з керівником робіт та територіальним органом управління ДСНС/підрозділом центрального підпорядкування ДСНС у зоні відповідальності, якого виконуються роботи, зазначивши перелік осіб, мету, дату та час відвідування.

Відвідувачі, які не узгодили свій візит у встановленому порядку, до місця проведення робіт з очищення (розмінування) територій не допускаються (за винятком керівництва ДСНС, представників Департаменту реагування на надзвичайні ситуації ДСНС та керівництва територіального органу управління/підрозділу центрального підпорядкування ДСНС у зоні відповідальності якого виконуються роботи).

2. Зустріч та інструктаж відвідувачів

З моменту прибуття до місця проведення робіт з очищення (розмінування) територій забруднених вибухонебезпечними предметами ручним способом будь-якого відвідувача та до його від'їзду начальник піротехнічного відділення (керівник робіт), повинен:

- зустріти відвідувачів у зоні паркування транспортних засобів;
- уточнити перелік осіб, які прибули та мету їх візиту;
- поінформувати відвідувачів про порядок їх перебування на майданчику проведення робіт;
- провести інструктаж з техніки безпеки, включаючи інформацію про систему маркування зони проведення робіт;
- доручити медичному працівнику заповнити Форму реєстрації відвідувачів у зоні проведення робіт з очищення (розмінування) територій;
- після проведення інструктажу з техніки безпеки надати відвідувачам засоби індивідуального бронезахисту.

До майданчика проведення робіт можуть бути допущені виключно відвідувачі, які пройшли інструктаж з техніки безпеки, поставили підпис у Формі реєстрації відвідувачів та одягнули засоби індивідуально бронезахисту.

У випадку, коли начальник піротехнічного відділення (керівник робіт) виконує завдання на ділянці розмінування на момент прибуття відвідувачів, він повинен призначити відповідну особу, що їх супроводжуватиме.

3. Відвідування зони проведення робіт з очищення (розмінування) територій забруднених вибухонебезпечними предметами ручним способом

Під час проведення візиту до зони проведення робіт з очищення (розмінування) територій забруднених вибухонебезпечними предметами ручним способом начальник піротехнічного відділення (керівник робіт) повинен ознайомити відвідувачів з основними елементами зони розмінування (проходи, ділянки розмінування, майданчик перевірки металодетекторів, польовий медичний пункт, місце збору ВВП, місце відпочинку особового складу, туалет, тощо) та поінформувати їх про таке:

повна назва проекту (завдання);

мета та основні завдання, які покладено на підрозділ під час виконання робіт з очищення (розмінування);

місце розташування території, яка підлягає очищенню (розмінуванню);

порядок проведення робіт підрозділом, основні обов'язки особового складу та обладнання, яке використовує підрозділ (основні характеристики);

завдання, які виконує підрозділ та історичні факти про ділянку розмінування її суспільне значення та цільове призначення;

основні типи ВВП, які застосовувалися під час бойових дій у цьому районі;

розміри зони розмінування та очікувані результати проведення робіт;

нещасні випадки, які траплялися в районі виконання завдань, та інші надзвичайні події;

дату початку виконання завдань, кількість відпрацьованих днів, досягнуті результати на цей час (площа очищеної території, кількість виявлених та знищених ВВП, тощо), середня ефективність виконання підрозділом завдань за день та орієнтовний термін завершення виконання робіт;

бенефіціари, в інтересах яких підрозділом виконуються роботи з очищення (розмінування).

4. Заходи безпеки для відвідувачів під час візиту до зони розмінування

відвідувачам рекомендується мати взуття на міцній підошві для запобігання травмуванню;

переміщення відвідувачів у зоні розмінування повинно здійснюватися лише по безпечній території у супроводі начальника відділення (керівника робіт);

у разі наближення відвідувачів до працюючого на ділянці розмінування особового складу роботи негайно припиняються і можуть бути продовжені після убуття відвідувачів на безпечну відстань;

фото та відео зйомку дозволяється робити тільки з дозволу начальника піротехнічного відділення (керівника робіт) і лише з безпечної відстані, яку він визначить;

огляд відвідувачами виявлених ВВП здійснюється виключно з дозволу начальника піротехнічного відділення (керівника робіт) та у його супроводі;

відвідувачі повинні бути ознайомлені з планом евакуації у разі виникнення нещасного випадку;

відвідувачі, яким не відомі їхня група крові, мають залишатися в адміністративній зоні доти, доки не буде підтверджено, що в лікарні, в яку здійснюється евакуація поранених, є засоби, які можуть визначити групу крові або плазма.

Під час відвідування зони розмінування **ЗАБОРОНЕНО**
палити в не становлених для цього місцях;
піднімати та зрушувати з місця будь-які предмети;
заходити на ділянки території, доступ на які заборонено.

***Примітка:** піротехнічному підрозділу, який виконує завдання з очищення (розмінування) території забрудненої вибухонебезпечними предметами ручним способом, рекомендовано мати резервні засоби індивідуального бронезахисту (бронезилет та кулезахисний шолом із візором) для забезпечення безпеки відвідувачів.*

Додаток 7
до Порядку проведення органами
та підрозділами цивільного
захисту очищення (розмінування)
територій, забруднених
вибухонебезпечними предметами,
ручним способом

ПЕРЕЛІК

сигналів оповіщення, які використовуються під час
проведення робіт з очищення (розмінування) територій, забруднених
вибухонебезпечними предметами, ручним способом

№ з/п	Опис сигналу оповіщення	Дії особового складу
Звукові (за допомогою свистка)		
1	Два довгих	Розпочати роботи
2	Один довгий	Зупинити роботу та чекати подальших вказівок
3	Один довгий та один короткий	Перерва
4	Десять коротких за 5 секунд	Нещасний випадок та подальша підготовка до евакуації постраждалого
Візуальні (за допомогою рук)		
1	Перехрещені руки над головою	Зупинити роботи
2	Піднята рука сапера	Виклик керівника до мсця проведення операції

Примітка: *Сигнали оповіщення можуть передаватися голосом за допомогою засобів радіозв'язку у разі їх наявності у всього особового складу, який знаходиться в зоні розмінування.*

Додаток 8
до Порядку проведення органами та підрозділами цивільного захисту очищення (розмінування) територій, забруднених вибухонебезпечними предметами, ручним способом

Заключний звіт
про проведення робіт із _____
(ТО, ОРВБД або ручним способом)

1. Загальна інформація

1.1. Номер Звіту: 1.2. Дата Звіту: день:

місяць:

рік:

1.3. Територіальний орган управління ДСНС /
підрозділ центрального підпорядкування ДСНС: _____

(назва територіального органу управління / підрозділу центрального підпорядкування)

1.4. Звіт підготував: _____
(прізвище, ім'я)

(посада)

1.5. Найменування завдання: _____
(за наявності)

Номер завдання:
(за наявності)

Номер зони розмінування:
(за наявності)

1.5. Підстава проведення робіт: _____
(назва документу, номер наказу тощо)

1.6 Підрозділ, що виконував роботи: _____
(найменування підрозділу)

1.7. Термін проведення робіт:

Початок: *День / місяць / рік*

Закінчення: *День / місяць / рік*

2. Місце знаходження території, на якій виконувалися роботи

2.1. Область: _____

2.2. Район: _____

2.3. Приналежність до ОТГ: _____
(найменування ОТГ)

2.4. Населений пункт: _____

2.5. Код КОАТУУ населеного пункту: _____

2.7. Характеристика району виконання робіт:

☐ Житлові райони	☐ Об'єкти транспортної інфраструктури
☐ Об'єкти життєзабезпечення	☐ Об'єкти соціальної інфраструктури
☐ Сільське господарство	☐ Об'єкти промисловості
☐ Лісове господарство	☐ Природно-заповідний /
природоохоронний фонд
☐ Водні акваторії	☐ Інше

Опис району виконання робіт:

2.8. Відомості щодо бенефіціарів:

	Чоловіки	Жінки	Хлопчики	Дівчатка	Невідомо	ВСЬОГО
Прямі						
Непрямі						
ВСЬОГО						

3. Виконання робіт

3.1. Загальна площа обстеженої / очищеної (розмінованої) території, м²

3.2. Глибина обстеження / очищення (розмінованої) території, м

3.3. Тип проведених робіт:

- Технічне обстеження
- Очищення (розмінування) району ведення бойових дій
- Очищення (розмінування) територій ручним способом

3.4. Спосіб проведення робіт

☐ візуальний пошук без використання металодетектора	☐ візуальний пошук із використанням металодетектора
☐ очищення (розмінування) з використанням металодетектора	☐ очищення (розмінування) з використанням широкорамового металодетектора
☐ очищення (розмінування) методом «одна людина – один прохід»	☐ лінійне очищення (розмінування) з використанням металодетектора
☐ лінійне очищення (розмінування) з використанням широко-рамкового металодетектора	☐ очищення (розмінування) за допомогою засобів механічного розмінування
☐ очищення (розмінування) за допомогою щупа	☐ очищення (розмінування) кінологічним методом
☐ очищення (розмінування) комбінованим методом	

3.5. Інформація про ділянку, на якій проводилися роботи:

Система координат: Координатна зона:

Магнітне відхилення:

Точки відліку:

Найменування	Координата		Короткий опис
	«X / N»	«Y / E»	
Фіксований орієнтир (ФО)			
Опорна точка (ОТ)			

Фотографія точок відліку

Фіксований орієнтир (ФО)	Опорна точка (ОТ)
--------------------------	-------------------

Стартова точка (СТ) та Точки повороту (ТП)

№ точки	Тип точки	Координата			Данні щодо місця знаходження наступної точки		
		«X / N»	«Y / E»	Тип точки	Азимут (магнітний)	Азимут (істинний)	Відстань, м
1	СТ			ТП 1			
2	ТП 1			ТП 2			
3	ТП 2			ТП 3			
4	ТП 3			ТП 4			
5	ТП 4			СТ			

3.1. Відомості щодо виявлених вибухонебезпечних предметів:

Загальна кількість виявлених вибухонебезпечних предметів, од:

Типи виявлених вибухонебезпечних предметів:

 Вибухонебезпечні залишки війни (часів I, II Світові війни) од; Вибухонебезпечні залишки війни (сучасні) од; Інженерні міни всіх типів од; Саморобні вибухові пристрої од;

Категорії виявлених вибухонебезпечних предметів:

 Залишені ВНП (бєприпаси I категорії) од; Вибухонебезпечні предмети, що не вибухнули (бєприпаси II категорії) од; Бєприпаси до стрілецької зброї од; Вибухові речовини, пороха кг

у тому числі:

☐	Авіаційні бомби	<input type="text"/>	од;
☐	Торпеди	<input type="text"/>	од;
☐	Артилерійські (танкові) снаряди	<input type="text"/>	од;
☐	Мінометні міни	<input type="text"/>	од;
☐	Ракетні боєприпаси калібром до 100 мм	<input type="text"/>	од;
☐	Ракетні боєприпаси калібром понад 100 мм	<input type="text"/>	од;
☐	Протипіхотні міни	<input type="text"/>	од;
☐	Протитанкові (протитранспортні) міни	<input type="text"/>	од;
☐	Протикарабельні (проти десантні) міни	<input type="text"/>	од;
☐	Міни-пастки	<input type="text"/>	од;
☐	Інженерні боєприпаси (за винятком мін)	<input type="text"/>	од;
☐	Касетні боєприпаси	<input type="text"/>	од;
☐	Гранатометні постріли	<input type="text"/>	од;
☐	Ручні гранати	<input type="text"/>	од;
☐	Підричники	<input type="text"/>	од;
☐	Боєприпаси до стрілецької зброї	<input type="text"/>	од;
☐	Саморобні вибухові пристрої	<input type="text"/>	од;
☐	Вибухові речовини, порох	<input type="text"/>	кг

Додаткова інформація (у тому числі щодо передачі виявлених ВВП):

4. Класифікація території за результатами проведення робіт (ТО / очищення розмінування)

- Зменшена (розблокована) територія технічним обстеженням
- Підтверджено небезпечна територія
- Очищена (розмінована) територія

4.1. Інформація про територію: зменшену (розблоковану) / очищену (розміновану)

4.2. Загальна площа, зменшеної (розблокованої)/ очищеної (розмінованої), м²

№ точки	Тип точки	Координата			Данні щодо місця знаходження наступної точки		
		«X / N»	«Y / E»	Тип точки	Азимут (магнітний)	Азимут (істинний)	Відстань, м
1	ФО			ОТ			
2	ОТ			СТ			
3	СТ			ТП 1			
4	ТП 1			ТП 2			
5	ТП 2			ТП 3			
6	ТП 3			ТП 4			
7	ТП 4			СТ			

4.3. Наявність нової встановленої підтверджено небезпечної території

ТАК НІ

Загальна площа нової встановленої підтверджено небезпечної території, м²

№ точки	Тип точки	Координата			Данні щодо місця знаходження наступної точки		
		«X / N»	«Y / E»	Тип точки	Азимут (магнітний)	Азимут (істинний)	Відстань, м
1	ФО			ОТ			
2	ОТ			СТ			
3	СТ			ТП 1			
4	ТП 1			ТП 2			
5	ТП 2			ТП 3			
6	ТП 3			ТП 4			
7	ТП 4			СТ			

☐	«одна людина – один прохід»	☐	з використанням металодетектора
☐	лінійне очищення (розмінування) з використанням широко-рамкового металодетектора	☐	очищення (розмінування) за допомогою засобів механічного розмінування
☐	очищення (розмінування) за допомогою щупа	☐	очищення (розмінування) кіннологічним методом
☐	очищення (розмінування) комбінованим методом		

6. Додатки

1. Схематична карта території, зменшеної (розблокованої) / очищеної (розмінуваної):	☐	кількість аркушів	☐
2. Схематична карта території, що залишилася неочищеною / не обстеженою (за наявності):	☐	кількість аркушів	☐
3. Схематична карта нової встановленої підтверджено небезпечної території (за наявності):	☐	кількість аркушів	☐
4. Щоденні звіти про виконання робіт:	☐	кількість аркушів	☐
5. Фотографії (за наявності):	☐	кількість аркушів	☐
3. Інші матеріали:	☐	кількість аркушів	☐

7. Звітування

7.1. Звіт перевірено у територіальному органі управління / підрозділі центрального підпорядкування ДСНС:

прізвище, ім'я та по батькові: _____

посада: _____

дата: _____ підпис: _____

7.2. Звіт погоджено у територіальному органі управління / підрозділі центрального підпорядкування ДСНС:

прізвище, ім'я та по батькові: _____
 посада: _____
 дата: _____ підпис: _____

7.3. Звіт затверджено у територіальному органі управління / підрозділі центрального підпорядкування ДСНС:

прізвище, ім'я та по батькові: _____
 посада: _____
 дата: _____ підпис: _____

7.4. Звіт надіслано до Міжрегіонального центру гуманітарного розмінування та швидкого реагування ДСНС України:

Дата: _____ Підпис: _____

7.5. Звіт перевірено у Міжрегіональним центром гуманітарного розмінування та швидкого реагування ДСНС України:

прізвище, ім'я та по батькові: _____
 посада: _____
 результат перевірки: _____

дата: _____ підпис: _____

7.6. Звіт повернуто територіальному органу управління / підрозділу центрального підпорядкування ДСНС для:

Внесення до системи управління інформацією у протимінній діяльності IMSMA

Доопрацювання

Дата: _____ Підпис: _____

7.7. Звіт винесено до системи управління інформацією у протимінній діяльності IMSMA та надано до ДСНС:

прізвище, ім'я та по батькові: _____
 посада: _____
 дата: _____ підпис: _____

Додаток 9
до Порядку проведення органами та підрозділами цивільного захисту очищення (розмінування) територій, забруднених вибухонебезпечними предметами, ручним способом

ТАБЛИЦЯ
позивних радіотелефонного зв'язку

№ з/п	Абонент	Прізвище, ім'я та по батькові	Позивний	Діапазон	Номер мобільного телефону
Управління					
1	Керівник робіт				
2	Заступник керівника робіт				
Відділення піротехнічних робіт №1					
1	Начальник відділення №1				
2	Старший сапер				
3	Сапер				
4	Водій-сапер 1				
5	Водій-сапер 2				
Відділення піротехнічних робіт №2					
1	Начальник відділення №2				
2	Старший сапер				
3	Сапер				
4	Водій-сапер 1				
5	Водій-сапер 2				
Медичний розрахунок					
1	Фельдшер				
2	Водій сан. автомобіля				

Додаток 11
до Порядку проведення органами та підрозділами цивільного захисту очищення (розмінування) територій, забруднених вибухонебезпечними предметами, ручним способом

ВІДОМІСТЬ
перевірки справності приладів пошуку вибухонебезпечних предметів

Найменування підрозділу: _____
Начальник відділення: _____
Місце проведення робіт: _____
Найменування завдання: _____

№ з/п	Дата проведення перевірки	Інв. № приладу пошуку ВВП	Модель приладу	Відмітка про проходження перевірки		Підпис начальника відділення*
				Працює	Не працює	

Примітка: * Ставлячи свій підпис, начальник піротехнічного відділення підтверджує, що перевірені прилади пошуку ВВП справні та можуть використовуватися відповідно до інструкцій з експлуатації для проведення робіт з очищення (розмінування).

Додаток 12
до Порядку проведення органами та підрозділами цивільного захисту очищення (розмінування) територій, забруднених вибухонебезпечними предметами, ручним способом

Звіт № _____
про проведення внутрішнього контролю якості робіт із очищення (розмінування) території, забрудненої вибухонебезпечними предметами, ручним способом
«_____» _____ 20____ р.

1. Загальна інформація

Найменування підрозділу контролю якості: _____

Найменування підрозділу, який перевіряється: _____

Назва проекту (за наявності): _____

Найменування завдання: _____

№ завдання (за наявності): _____ № зони розмінування: _____

2. Місце розташування ділянки на якій проводиться внутрішній контроль якості

Область:	_____		
Район:	_____		
Населений пункт:	_____	КОАТУ*:	_____
<i>* класифікатор об'єктів адміністративно-територіального устрою України</i>			
Система координат	_____		
Координати ділянки			
	X	Y	
СТ			
ТП1			
ТП2			
ТП3			

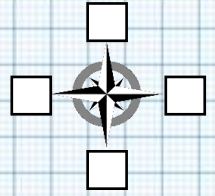
3. Методи проведення контролю якості

Механічні засоби: _____

Ручні прилади _____

4. Детальна інформація щодо проведення контролю якості* (вказати % перевіреної площі від загальної території ділянки та аргументацію його величини)

Схема перевіреної (-их) ділянки (-ок)

5. Результат проведення внутрішнього контролю якості**:

- Пройдено

- Не пройдено

Виявлені предмети під час проведення внутрішнього контролю якості
(у випадку «Не пройдено»)

Назва предмета	Тип предмета	Кількість

Примітка*:

* Під час проведення внутрішнього контролю якості перевіряється ділянка площею не менше 3% від загальної площі території яка підлягала перевірці.

** Ділянка вважається такою, що «Пройшла» внутрішній контроль якості лише у випадку, якщо встановлено, що на всіх вибірково взятих ділянках відсутні ВВП або феромагнітні матеріали вагою (розміром), що відповідає вазі (розмірам) найменшого цільового об'єкта пошуку на визначеній глибині.

Ділянка вважається такою, що «Не пройшла» внутрішній контроль якості у випадку, якщо на ній під час вибіркової перевірки виявлено один/декілька вибухонебезпечних предметів, або виявлено феромагнітні матеріали вагою (розміром), що відповідає вазі (розмірам) найменшого цільового об'єкта пошуку на визначеній глибині.

Ділянка, що «Не пройшла» внутрішній контроль якості підлягає повторному очищенню (розмінуванню) у повному обсязі.

6. Фахівець, який проводив контроль якості

Посада: _____

Прізвище, ініціали: _____

Підпис: _____

Дата: _____

7. Коментар керівника підрозділу внутрішнього контролю якості

Посада: _____

Прізвище, ініціали: _____

Підпис: _____

Дата: _____

Продовження таблиці

Відсоток виконання від запланованого обстеження на рік	Території, які передано бенефіціарам			Небезпечні території, що залишилися та підлягають очищенню (розмінуванню)		
	Кількість	Площа		Кількість	Площа	
		м.кв	га		м.кв	га

(посада)

(спеціальне звання)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Примітка: 1. Аналіз проведення очищення (розмінування) оформлюється у форматі «Excel» та у електронному вигляді надається на адресу електронної пошти demining@dsns.gov.ua. щокварталу до п'ятого числа, наступного за звітним періодом місяця